

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Rozhovor
s Mirkem Kováříkem

Básně Daniela Hradeckého

Fotky
z mobilu Františka Řezníčka

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Je důležité, aby básníci ve vás žili (rozhovor s Mirkem Kovářikem) (4)

Jakub Šofar: Březnové a dubnové dobropisy na květen (12)

Před Strží

Daniel Hradecký: Výbor (16)

František Řezníček: Telef art (28)

Z literárního archivu:

Raoul Auernheimer: Kadet (32)

Nomád bloguje (36)

Cannyho komiks (39)

Strž DA a Krmelec

Literatura: Jakub Šofar: Čtenářský zdeníček I. (40)

Historie: Jaroslav Balvín ml.: Dějiny médií v kritické reflexi (42)

Divadlo: Nikola Richtrová: Kočka na kolejích (43)

Za Strží

Kanály (44)

Z Hollaru: Česká grafika 60. let (46)

Lucie Dudková: Bolest (48)

Alexandra Vokurková: Dva texty (50)

Ondřej Lipár: Dlouhá zima (58)

Podobrazník Honzy Hanzla

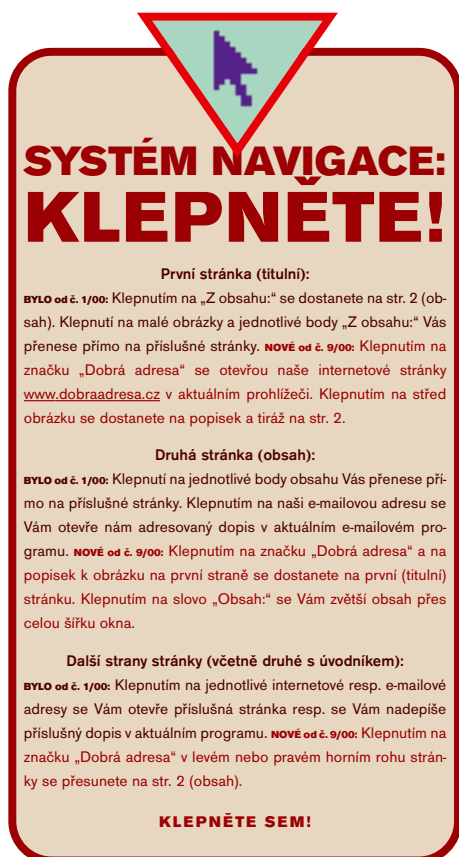
Zpráva o průběhu terénního výzkumu (62)

Příloha

Petr Štengl: Luxfery (64)

Na titulní stránce: Mirek Kovářik (k článku na str. 4)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 5, ročník 7. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Miroslav Cingl, Václav Dvořák, Martin Groman, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenkova, Viki Shock, Jakub Šofar, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Correl Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

**SYSTEM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Naši milí,

protože v květnu se máte věnovat vrkání, nechceme vás zahlcovat čtením. Bojíme se, aby nás někdo (ne-dejbůh Bůh) neobvinil z bránění lásce a neoznačil za příčinu poklesu přesnídávkového průmyslu v následující pětiletce. Do květnové Dobré adresy jsme tedy vybrali jen to nejlepší z textů a hodně obrázků.

Abychom navíc podpořili efektivitu lásky vyjádřenou procentem realizované produkce dvojčat v meziroční bilanci, máme v čísle spoustu věcí dvojmo. Najdete v něm dva fotografie (Františka Řezníčka a Petra Štengla), dva básníky (Daniela Hradeckého a Ondřeje Lipára), dvě prozaičky (Lucii Dudkovou a Alexandru Vokurkovou) a dva Šofary (v jednom).

V tomhle vydání se taky na nějaký čas rozloučíme s rubrikou Literární archiv. Ale nebojte, Martin Groman se odpříště zasnoubí s rubrikou ještě zajímavější. Tak se můžete těšit. A do té doby se třeba na chvíli zamilujte i do tohoto čísla. Dík a mějte se hezky!

Štefan Švec

PS: Na poslední chvíli jsme do čísla zařadili i druhou eklektickou rubriku po Šofarových Dobropisech, a to Kanály Jakuba Tayariho. Kašleme v ní už úplně i na komentování a po vzoru Ivana Lampera v Respektu jenom plácáme citace jednu po druhé. Jsme si jistí, že ve všeobecné potopě informací se základ opravdového tvoření přesouvá z psaní, malování či skládání k výběru. Jinak řečeno: pokrokové umění nic netvoří, ale sestavuje nový tvar z už vytvořeného, kterého je už tak jako tak víc, než kdokoliv stihne pobrat. Nevyrábíme nové věci, ale nové souvislosti. Opisováním na Parnas!

báSeň měSíce

**Závěrečný příspěvek
konference
o neohraničeném
významu slov
T. Jarý**

Ořech pomáhá normalizování adjektiv v tom duchu,
k čemu se pozdní žízaly propůjčí.

Nikoli lží umocňuje se hrobaříkův milník opřený
o každoroční srůst daných oblud.

Kráva určitá zůstává dojemným stvořením
a koncipient něhou si dává pod loket nevinu blízkou

O čem se (ne) mluví

Je důležité, aby básníci ve vás žili

„Tak přijďte, ale připravte se na výšlap...“, to byla první reakce Mirka Kovářika na mou prosbu o rozhovor. Měl se uskutečnit v jeho bytě na Malé Straně. Že jde o byt podkrovní, jsem věděla; že při výstupu do pátého patra málem vyplivnu plíce, mně ale nenapadlo. Karkulín ze střechy, pomyslela jsem si. Ten měl taky možnost vyklonit se z okna a skoro se dotknout nebe, které se najednou zdá být děsně blízko.

Tajemství, jak si drobný
jednasedmdesátiletý
chlapek udržuje
kondičku, jsem tedy
odhalila ještě před první
otázkou.

Denní výšlap k výšinám
už víc než šestadvacet
let jako by mohl za to, že
čipera Kovářík nevydrží
chvilku v klidu; v křesle
pohupuje nohou
přehozenou přes
druhou, při vyprávění
živě gestikuluje
a šermuje rukama před
sebou, pobíhá po bytě
a přináší knihy, o kterých
právě mluvíme. Kdo mi
ale nad konvičkou
zeleného čaje vypráví
o svém životě? Kdo
vlastně je Mirek Kovářík?

Kdo vlastně jste, pane Kováříku? Co byste si napsal pod jméno v novinách?

No jo, co bych si napsal? Recitátor? Pedagog? Publicista? Nebo snad redaktor? Editor? Asi všechno. Na první místo bych ale dal „interpret poezie“. A to nejenom teoretický, ale i praktický. Poezie pro mě je věcí praxe, což znamená především najít text, ztotožnit se s ním – a interpretovat ho. Nejen intelektuálně, ale i svým hlasem. To je pro mě nejdůležitější, totiž že jsem si právě v tomhle našel vlastní cestu a že teorie a praxe u mne vždycky byla v rovnováze. A ten pedagog ve mně byl asi odjakživa, protože jsem tohle všechno chtěl někomu předávat a v praxi předvádět. To, že poezii přednáším, že se ji snažím prožívat, je ale to nejhlavnější. A také, že jsem se o to pokusil nejen jako sólista, ale i v kolektivu, ve svém divadle.

K poezii vás dostal už na gymnáziu profesor Vojtěch Pražák...

Kantory obecně jsem ve velké lásce neměl, naopak jsem se jich spíš bál. Ale Vojtěch Pražák byl typ pana profesora jako ve Vyšším principu: staříček šedovlasý pán, který v sobě měl životní moudrost, noblesu i jakousi bezbrannost vůči okolnímu světu. Psala se totiž léta padesátá... Co na něm dodnes oceňuji, byl jeho pedagogický takt, se kterým nás mladé kluky v pubertě úkoloval. Když jsme probírali Máchův Máj, tak mě požádal, jestli bych si nepřipravil k přednesu jeho třetí zpěv. Proč si vybral mě, byla možná věc náhody. Zřejmě ale vytušil, že když jsem čas od času něco předčítal, tak jsem se do toho hlasem snažil dávat víc, než takové to pouhé přerecitování. A tím to v podstatě začalo. Protože v přednesu jsem našel něco, co jsem v životě pořád hledal.

Láska k poezii vás provázela celým studiem na gymnáziu?

Po událostech února '48 mě z gymnázia vyhodili – do svého rukou psaného časopisu „Vzhůru“, který jsem nechával kolovat mezi spolužáky, jsem vlepoval příspěvky našeho katechety, který v nich vybízel také k poslechu rádia Vatikán. Bylo to pro mne údobí velkých rozporů. Jenomže když člověku ve škole nabízeli před Únorem vedle sebe Masaryka, Fučíka, Stalina a já nevím koho ještě, tak je jasné, že z toho musel mít v hlavě galimatyáš. Proboha, proč neposlouchat Vatikán?! O cenzuře jsem tehdy vůbec neměl ponětí a ještě jsem neměl vybudované povědomí o tom, co to znamená, když vám někdo nakáže neposlouchat Vatikán. Díky našemu rodinnému lékaři, který prohlásil, že mám pubertální krizi a že jsem psychicky labilní, takže jsem těžce depresivně onemocněl, mě po roce školní absence a domácího samostudia přijali na pedagogické gymnázium na Vinohradech. I tam jsem zúročoval svůj vztah k poezii, který jsem od profesora Pražáka dostal jako dar. To už se rozběhlo a šlo to samo od sebe.

Mezi vaše oblíbené autory patří Karel Hynek Mácha, Jiří Orten, Jan Zahradníček nebo Jakub Deml. Dalo by se u nich vysledovat něco společného? Proč zrovna oni?

Jen si vezměte: Co má třeba Ginsberg společného se Zahradníčkem?! Katolík s beatnikem? Nebo takový Ivan Diviš s Ferlinghettim? Především mě na nich všech udivuje odvaha k vlastnímu neopakovatelnému poselství a názoru na svět, který, každý po svém, doložili svým životem. Vždyť jaká byla odvaha Zahradníčkova! Měl ovšem strašnou a tragickou smůlu – devět let ve vězení pro nic za nic. Stačilo, že si ho někdo z partajních poučňorových odstřelovačů vyhlídl a udal. Mimochodem, i Deml byl tenkrát na tapetě. Představte si, že by v procesu ze Zahradníčkem byl souzen i Jakub Deml. Nestalo se. Proč? Deml měl mocného přímluvce a obdivovatele – Vítězslava Nezvala, který byl tehdy všemocným bohem nad poezií. Nezval si mohl dovolit zavolat ministrovi Kopeckému a říct mu třeba Hele, Václave, na Demla nesahej! nebo něco takového. A tak byl Deml vykoupěný od inscenovaných procesů, i když ani on neunikl místním udavačům a dvěma soudním jednáním.

A Zahradníček měl smůlu...

Měl smůlu, protože jeho neměli rádi principiálně. Vždyť co to bylo za odvahu napsat jen Znamení moci! Znáš ten text slovo od slova, taky ho už říkám od roku šedesát osm. A kdykoliv ho říkám, tak se vždycky musím sám sebe ptát, jak je to možné, že ten člověk viděl tak daleko! Vždyť se to všechno splnilo! Ano, dobrý básník je vždycky vpředu a předvídá to, co ostatní zatím netuší. Proto je básníkem – objevuje a transponuje do svého vidění skryté souvislosti. A Zahradníček je skutečně hned po válce jasnozřivě rozpoznal.

Nebo takový Karásek ze Lvovic. To byl první básník, ke kterému jsem se v adolescentním věku doslova zřítíl, a to vlastně

proto, že nám ho zošklivovali ve škole. V padesátých letech byla totiž dekadence v opovržení a dekadentní básníci, to byli takzvaní nositelé reakčních buržoazních nálad. No, a když někdo vymyslí takovýhle debilní slogan, tak se mladý člověk hned začne zajímat, co to jsou ty dekadentní buržoazní nálady. A najednou zjišťuje, že to byl básník, který měl odvalu přiznat, že je jiný, že jeho erotickou ikonou jsou muži, a ne ženy. Už za první republiky v třicátých letech se k tomu veřejně přihlásil a začal dokonce redigovat časopis Hlas sexuální menšiny; to tedy klobouk dolů!

Nejvíce mě zajímají ale básníci toho zvláštního údobí od čtyřicátých do šedesátých let. Tohle třicetiletí je v české poezii velmi důležité; je to vlastně vrchol poezie minulého století, je v něm válka, poválečné, zdánlivě svobodné třiletí, pak léta padesátá a na jejich konci postupné probouzení a nástup nové generace. Všecko končí normalizačním bezčasím. Po revoluci v devadesátých letech – co je? Máme z té doby nějaké básnické dílo ekvivalentní Jobově noci nebo La Salettě? Pravda, objevil se jiný fenomén – písničkáři, kteří tuto revoluci dokázali po svém i literárně interpretovat. Říká se, že písničkáři jsou do jisté míry také básníci. Což je pravda, svým způsobem jsou.

Ale to přece byli i dřív...

Ano, ale teď supluje onu „velkou poezii“. Kryl, Nohavica... Žádný Nezval, Seifert, Skácel nebo někdo jiný, o kom by se dalo říci: to je náš národní básník, tu dnes není. Neexistuje ani povědomí kontinuity oné máchovské linie české poezie. Dlouhou dobu byl Wolker uctíván jako Mácha 20. století... Orten už ne, Orten byl příliš intelektuální. Hrabě příliš „bluesový“... Posledním z velkých českých básníků byl jistě Ivan Diviš.

A myslíte, že se někdo objeví?

Abych nebyl nespravedlivý: je tu Karel Šiktanc; básník, který je hoden takového

ocenění. Vždycky se odečítá od nejzralejší generace, to je ta generace na odchodu, která předá štafetu dál. Třeba po smrti Seifertově to byl Jan Skácel, bezesporu. Pro mě je ale stále erbovním autorem života Václav Hrabě, kterého jsem uvedl do oběhu. Po jeho smrti se totiž začaly objevovat opisy jeho básní, rozšiřovali je lidé z Hrabětova okolí. Ale jedna z jeho přítelkyň si vlastní pozůstalost vzala k sobě a po dvaceti letech všechno vrátila synovi Václava Hraběte jako svérázný dárek, tuším k nějakým jeho narozeninám. Jan Miškovský tenkrát přišel sem a tady jsme to všechno probírali. Tady (ukazuje na koberec pod oknem) jsme to rozložili, po celé podlaze a řadili jsme to. To byl jeden z nejkrásnějších okamžiků mého života, opravdu! Nádherný! Dvacet let jsem interpretoval opisy – a přece jen ve mně hlodaly pochybnosti, zda je v nich všecko pravé. Bylo! A pak jsme vydali v Klubu přátel poezie Blues pro bláznivou holku, náklad 33 tisíc výtisků – kodifikovaný, závazný textový podklad díla.

Říká se, že aby mohl člověk začít psát, tak musí nejdřív hodně číst. Psal jste někdy vy sám?

No ano, od svých patnácti jsem psal povídky a vydával onen ručně psaný časopis Vzhůru. Svoje básně tady ještě někde mám... Nedávno některé vyšly v knížce o divadlech 60. let, Pódia z krabičky.

Ovlivnil vás někdo v tvorbě?

Zrovna na začátku ten Karásek. Nezapomeňte, že moje mládí jsou padesátá léta, roky třesutého poučňorového běsnění, kdy za oponou jásajících průvodů probíhaly politické procesy. Nevím už, jak jsme to jako mladí citově rozdychtění jedinci prožívali, jestli jsme to vnímali tak ostře, jako to vnímáme dneska. To asi ne. Ty procesy, to byla vlastně taková hanebná „ozdoba“ režimu ve smyslu: Někáká hrstka lidí se nám pokouší do toho tady mluvit, podívejte se! Tak je prostě odstavíme... a některé oběsi-

me... To všechno se realizovalo jen tak jako mimochodem, jako že jinak máme všichni radost, že všichni budujem a „bojujeme za mír...“

Kdybychom se ještě vrátili k vaší poezii...

Ona dokonce vycházela v časopise Kulturní kalendář Mostecka. To bylo tak: ve dvaapadesátém jsem maturoval, na vysokou školu mě nevzali, tak jsem pracoval v ČKD Stalingrad, nejprve jako dělník, pak jako provozní technik. Po roce jsem se znovu hlásil na školu, to už jsem se dostal, ale pouze do dálkového studia, při kterém jsem musel odejít učit do pohraničí. Takže v letech 1953 a 54 působil na tzv. osmiletce v Lomu u Mostu. Potom jsem byl dva roky na vojně a v roce 1956 se vrátil na Mostecko, do Litvínova, kde jsem bydlel až do roku 1971. V Litvínově jsem založil Docela malé divadlo, které mělo obrovské štěstí, že v letech 1962 až 1969 stačilo uvést všechny pro mne významné básníky – inscenovali jsme Karáska, Zahradníčkovo Znamení moci, které mělo u nás svojí premiéru v roce 1968, poslední položka té velké řady, několikrát předehru k textu obstaral Karel Kryl několika písněmi, a my jsme pak s Annou Volákovou recitovali. Během sedmi let jsme uvedli Ortena, Hraběte, Ginsberga, Ferlinghettiho, Jiřího Koláře, Ivana Blatného, Ivana Divíše, Ivana Slavíka... a zmíněného Karáska samozřejmě. Kolem roku 1968 jsem odešel na volnou nohu, protože to bylo v do-

bě, kdy bylo díky uvolňování možné přejít na tzv. svobodné povolání, a začal jsem se živit jako externista v rozhlase. V letech 1970 až 1989 jsem se nesměl objevovat ve sdělovacích prostředcích, žádný rozhlas, žádná televize – byl jsem na seznamu naprosto nepřijatelných osobností „nositelů pravicového oportunismu“, pochopitelně také jako srpnový hlasatel legendárního okupačního týdne. Ale díky osobní odvaze několika přátel a také tomu, že jsem se zavedl jako osobnost spojená s písničkovým festivalem Porta, jsem mohl jezdit po školách se svými recitačními pásmy. Pak jsem vyměnil byt na Balabence za tohleto své nebe nad Prahou (rozhodí rukama) a tady jsem už zůstal. Nic bych ve svém životě neměnil. Všechno bylo tak, jak to má být. Pravda, jako interpret být dvě desetiletí vyřazen z médií, to je obrovská ztráta, ale dalo se přežít i to. K nám přišlo ono polistopadové osvobození sice pozdě, ale každá generace to má jinak. My jsme zase měli ten

osmašedesátý a to štěstí, že jsme si pocit do-
teku svobody zažili dvakrát. Osmdesátý de-
vátý a šedesátý osmý se dají srovnat, oba to
byly razantní začátky i konce, každý po
svém.

**Dlouhá léta jste moderoval folkové Por-
ty. Co říkáte osudům lidí, kteří se tehdy
scházeli na jednom pódiu? Někteří pro-
sluli, stali se jako Jaromír Nohavica sko-
ro národními bardy, jiní, jako bratři
Nedvědi, zlidověli podobně, ale skončili
jako vycpávka bulváru. Ještě další, jako
Dagmar Andrťovou-Voňkovou, už prak-
ticky nikdo nezná. Lišili se od sebe už
tehdy? Bylo poznat, kdo míří kam? Přá-
telíte se dodnes?**

Mluvit o rozdílu mezi tehdejšími osob-
nostmi Porty a o jejich dnešní umělecké va-
riabilitě a vřhlasu by bylo na dlouhou kapi-
tolu. Kdo si zůstal věrný, nepodlehli komer-
ci a umělecky neseštopil k laciným repeti-
cím na jedno a totéž téma, obstál – pravda,
s většími i menšími výkyvy. Jistě se Nedvě-
ďům a Nohavicovi tenkrát na Portě ani ne-
snilo, že budou jednou zpívat na stadiónech
a v halách, brát desetitřicetové honoráře
a vydávat bez cenzury svůj repertoár. Každý
si k tomu ovšem musel prošlapat vlastní ce-
stu.

Jak na Portu vzpomínáte?

Já jsem zažil i památné období před
Portou, ta se objevila až roku 1967. Ale před
ní už tu byl nástup písničkářů, stejně důle-
žitý.

Od poloviny 60. let jsem vystupoval ve
společných programech s Mertou, Hutkou,
Třešňákem a pochopitelně i Karlem Krylem
– téměř všichni byli zváni k nám do divadla
k písničkovým produkcím, koneckonců
Kryl měl u nás premiéru recitálu Prosím,
nehažte kamení (David II.). A nejezdili jen
písničkáři sólisté, ale i dvojice – Vodňan-
ský-Skoumal, Hapka-Rada a další. Po Kar-
lově emigraci dožívala tahle tradice i v prv-
ních letech normalizace v divadle Ateliér ve

Miroslav Kovářík (srpen 1934) se předně
považuje za interpreta poezie. Je autorem
rozhlasového týdeníku Zelené peří a Poetického
nokturna na Českém rozhlase 2–Praha, kde
podle svých slov „čas od času“ vysílá i živá
tříhodinová nedělní vysílání Dobrého jitra. Učí
na vysokých školách (do r. 2004 FF UK, stále
na L. A. J. Škvoreckého), publikuje recenze
v časopisu Tvar, edituje knihy, píše seriál
Život... a poezie do Týdeníku Rozhlas. Roku
2004 se stal čestným občanem Litvínova.
Repertoár a termíny jeho představení na
www.volny.cz/mirek_kovarik

Spálené ulici, tam kde je dnes Ypsilonka: Tyátr písničkářů vstoupil
do historie jako organické propojení folkových produkcí písničkářů
a poezie.

Porta skýtala na svou dobu široký manévrovací prostor – byla
to především scéna více méně neoficiální, i když ji pořadatelsky za-
štiťovali svazáci, ale měla své nejrůznější odnože, kde do toho ideo-
logové moc mluvit nemohli. Ostatně i mezi funkcionáři SSM se čas
od času našel někdo, kdo nám dal najevo, že jsme na společné lodi.
To, že v Sokolově se konal Festival politické písně, bylo vlastně také
dílem Porty. Když jí hrozil v tuhých normalizačních restrikcích zá-
kaz, vymyslelo pár dobrých duší jakýsi pojistný ventil proti takové-
mu zákazu tím, že se tzv. angažované písně skupin, které na Portě
vystupovaly – např. Spirituál kvintetu, Brontosaurů, ale i Wabiho
Daňka a jiných, vydají na elpíčku z nějakého velkého koncertu –
a obětavý Jaroslav Studený ze Sokolova se nabídl, že se může tako-
vý koncert uskutečnit. Však se to mělo také tak jmenovat – festival
angažované, nikoli posléze shora funkcionářsky přejmenované
„politické“ písně.

Sokolov byl tvrzí písničkové scény 70. a 80. i jinak – sám jsem
tam 15 let jezdil dvakrát za rok uvádět Jarní a Podzimní Dostavní-

Já jsem tíhnul v tomto velice
různorodém spektru, které jsem
uváděl, vždycky k solitérům –
takový byl Kryl, ale i zmíněná

Dáša Voňková (točil jsem
v rádiu v Ústí n. L. s oběma
jejich první nahrávky), pak
Marek Eben a pro mne
nezapomenutelný Jaroslav
(ne)mluví

Ježek ze skupiny Čp 8
z Karlových Varů, opravdový

básník pocitového pnutí
generace 80. let. Před asi pěti

lety vyšlo jeho dílo
retrospektivně – dvojcédéčko
u Indies, nestydím se přiznat, že
jsem Járu v tom nejkrásnějším

slova smyslu miloval, a když
umřel (o svém osudu těžce
progresivního astmatika věděl),
slíbil jsem si, že jeho písničkám
nedám nikdy zapomenout. Což

ve svých rozhlasových
pořadech snad dotvrzuju.

ky, což byly mnohahodinové koncerty desítek skupin i tu a tam „povolených“ sólistů. Tam jsem také poprvé uváděl Jarka Nohavicu, ale i Ebony, celou tu druhou vlnu písničkářů a skupin a zažil pak na sklonku 80. let i nástup vlny další... Od počátku jsem spojil svoje uvádění (dnes: „moderování“) Porty s poezií. Porta a Dostavníky, to nebyly festivaly nějakých kotlíkářů. Beatnická poezie nebo třeba povídky Alexandry Berkové, ale i smělá satira Jiřího Žáčka, to vše tam mělo své místo vedle Kainara a Hraběte.

Já jsem tíhnul v tomto velice různorodém spektru, které jsem uváděl, vždycky k solitérům – takový byl Kryl, ale i zmíněná Dáša Voňková (točil jsem v rádiu v Ústí n. L. s oběma jejich první nahrávky), pak Marek Eben a pro mne nezapomenutelný Jaroslav Ježek ze skupiny Čp 8 z Karlových Varů, opravdový básník pocitového pnutí generace 80. let. Před asi pěti lety vyšlo jeho dílo retrospektivně – dvojcédéčko u Indies, nestydím se přiznat, že jsem Járu v tom nejkrásnějším slova smyslu miloval, a když umřel (o svém osudu těžce progresivního astmatika věděl), slíbil jsem si, že jeho písničkám nedám nikdy zapomenout. Což ve svých rozhlasových pořadech snad dotvrzuju.

Téma Porta není na jednu, ale na deset takhle dlouhých meditací: kdo dnes dokáže – nebo vlastně kdo dnes vůbec chce tisícům diváků pod širým nebem říkat poezii?

Zelené peří vás nutí číst spoustu textů začínajících básníků, veršů často neumělých. Nemáte někdy strach, že vám to kazí vkus? Snižuje laťku? Píšíou dnešní začínající jinak než ti před dvaceti lety? Dá se dnes vysledovat něco jako generační svorníky? Společná témata, poetika...?

Zelené peří jsem vymyslel jako soutěž básnických textů začínajících autorů – protipól písničkových hitparád, s nimiž se v 60. letech v rohlase roztrhl pytel. Chtěl jsem, aby z několika textů, nabídnutých k poslechu, posluchači vybrali (a svůj výběr zdůvodnili – to byl druhý plán!) nejpůsobivější báseň. Fungovalo to asi rok, pak pořad zakázali a já byl z rozhlasu „odejit“. Lačně jsem se chopil možnosti dělat totéž klubově – v Rubínu v Praze a v Horizontu v Brně od poloviny 70. let. Konalo se to vše jaksi na čestné slovo kamarádům, kteří tyto kluby repertoárově obhospodařovali, a s věčným rizikem pro pořadatele. V podstatě to vydrželo až do prvních let po Listopadu. Uvedl jsem za tu dobu přes 2 tisíce autorů, ZP se pak zabydlo i v Českých Budějovicích. Od první chvíle jsem v klubovém prostředí vsadil na osobní kontakty

s autory – šlo vlastně o dohodu, že k nim budu upřímný a uvedu jen to, co uznám za vhodné – a že jim i publikum řekne k tomu své, v tom byl jistý půvab tohoto pořadu. Dlouhá léta byl v Praze takovým mluvčím z první řady diváků Jaroslav Dušek, dnes herecký génius, ale také velice nekonvenční glosátor. Tam, v Rubínu, myslím jeho herecký vývoj začínal.

Byli i takoví autoři, co kritiku neunesli – ostatně při produkcích o kvalitě rozhodovalo obecnstvo jako v rozhlasovém ZP – i tady se vybíraly nejpůsobivější texty a pasoval se „autor večera“.

Spektrum nabízených veršů je v podstatě pořád stejné – od zjevně grafomanských produktů nebo psychickou poruchou evokované akribie až po solidní evokace té které poetiky – skácelovské, seifertovské, nejčastěji hrabětovské a holanovské. Mezi tím výšlehy geniality, některé trvalejší, některé sezónní.

V rádiu vysílám Zelené peří týden co týden už skoro 15 let, před tím to byl měsíčník na ČRo 2–Praha, ale takřka hodinový, takže penzum autorů za rok je stejné – kolem 40–50 nových jmen. Takže další tisícovky narůstají.

Jen málokterý z uvedených autorů projevuje nějakou okázalejší vděčnost, v tomto věku se to jaksi nenosí – jsem ten, kdo jim pomáhá do světa, to oceňují, ale aby mně obrazně řečeno padli nebo padly do náruče, ani náhodou. Ostatně tak ZP není nastaveno. Jsem generačně odlehlý muž věku už dost zralého, aby si naopak vážil i jen přízně těch poetických duší a požíval přirozené autority v oboru. Což se myslím děje.

Obecně: ti autoři, kteří si vědomě klestí cestu do básnického světa s vědomím určité kontextuality a mají ji i pochopitelně načtenou – ti mají šanci nebýt sezónními psavci a kultivovat si své dílo dál...

Rutinní přístup k nim? Jistě, neubráníte se jistému mechanismu, ale spíš jen v organizačním slova smyslu: texty mám ves-

měs uloženy na disketách, dnes už si je vypaluju jako archivní soubory. A z rádia si může v podstatě každý nahrát a stejně tak i vypálit Zelená peří přímo z internetových stránek Rádia na přání. Od loňska je jich tam k dispozici už přes 50. O tom se mi ještě před pěti lety ani nesnilo.

Žil jste vždycky sám?

Většinou ano... Myslím si totiž, že když člověk „propadne poezii“ tak jako já, tak tu samotou potřebuje. Poezie pak funguje jako určitý vyrovnávací prvek v životě. Když jsem četl třeba Ortena, Hraběte, Ginsberga nebo Zahradníčka, tak jsem si uvědomil (náhle zpomalil tempo řeči a je vidět, že váží každé slovo), že vstup poezie do vašeho života je cosi velice zásadního. A to tak, že její prožívání na jevišti nebo všude jinde má v sobě sílu a odpovědnost zvláštního partnerství. Všichni ti básníci jsou ve vás, žijí. A to vás potom dokáže naplnit. V životě jsem si zažil různé pády a životní rozchody, ve kterých jsem si vždycky uvědomil, že právě poezie má v sobě tu permanentní sílu a moc všechnu bolest zahojit.

Nikdy jste se neoženil, sám mluvíte o Karáskovi a okouzlení z něj... Oslovují vás poezie a básníci, které potkáváte, v tom nejintimnějším?

Jak je možné bez úhony přežít, vystaven tolika nájezdům citlivých duší, a přitom žít celý život jako samotář? Fenomén poezie jako jisté zvláštní „erotické zóny“ funguje i tady – určitě cítím takové fluidum na dně většiny mladé poezie. Pak je tu také osobní esencialita těch, s nimiž mne svede Zelené peří při nějakém kontaktu na jevišti nebo v rozhlasovém studiu... v podstatě je při interpretaci „zastupuji“, dávám jim tvář, rozžívám jejich texty – v rozhlase ještě navíc s nekonečně variabilní možností muzikálního dotváření – přiznám se, a vlastně není to nic tajného, vždyť je to na mně vidět nebo z rádia jasně i slyšet – že je to pro mne ja-

kýsi rituální koitus: do textů nahlédnout, někde do nich přímo spadnout, vřítit se k nim nebo je tiše propátrávat – a hledat v nich také sebe!

Koneckonců smysl interpretace (nejen poezie) je intuitivní i vědomé vyplňování prázdných míst v nitru, ono platónské toužení vlévat do kadlubu krásy, který máme každý jinak vytvarován, duchovní a smyslovou materii.

Tak podobně zaúčinkují v životě pro mnohé z nás i prvá setkání s poezií – pro mne to byl, vzpomínám si na to jasně, doitek s Karáskovým světem „hlasů volajících v noci“ a Whitmanových mužných objetí, Lorcovy konejšivé náruče jinotajů... K nim jsem se propracovával a odtud jsem vyšel. Pro řadu autorů ZP je možná naše interpretace něčím podobným – a v syntéze vlastně tím vším (doslova – vysíláme ve 22.35) hlasem volajícím v noci, hlasem věru že objímajícím, hlasem metaforických vazeb někdy i svůdně vábivé imaginace...

Ještě jedna devíza tady asi platí od počátku: vidět i v tom podle Ivana Diviše „ropotajícím žabinci mládenců a panen toužících vyvléct si ze střev mátlivý sen“ osobnosti hodné respektu a v tom nejlepším slova smyslu také spojení. Zelené peří, to je svým způsobem cosi jako seminář, workshop nebo dílna poezie – osudem vyvolané skupenství blíženců, vyznavačů slova.

Tak, tolik o mých zkušenostech s autor-skou líhni. Vidím všechna ta léta setkávání, dopisy, pódia, studia, desítky, stovky, tisíce tváří očekávajících první posvěcení a uznání. Možná si je představovali jinak a různě – a nakonec jim jde naproti stárnoucí muž s otevřenou náručí, někdy zjihlý a někdy jen stěží zakrývací radost, dojetí – ano i vzrušení. I to, takříkajíc, patří k folklóru... A kdo jak to ustojí z obou stran, to už je jenom na něm.

připravila

Kateřina Komorádová

O
č
e
m
s
e
(n
e
)
m
l
u
v
í

4.1

Dostal se mi do rukou jeden výtisk časopisu Lada, který vycházel v Mladé Boleslavi a který redigovala pí Olga Stránská-Absolonová. Už tehdy, v tom roce 1924, to vzali za správný konec. Číslo 6 obsahuje: básně Maryše R. Šárecké, text Felixe Tévera Zrcadlo tety Amáty (na pokračování), román Josefa Jahody Bez srdce (na pokračování), text Bohumila Brodského Jak život šel (na pokračování), text Vlasty Pittnerové Matčina Moudrá hlava (na pokračování), hru Růženy Schwarzové Přes práh (na pokračování), text Marie Calmy Dvě (na pokračování), text Fr. Flose Zkažený anděl (na pokračování) a pak rubriky, které psali ti stejní autoři o tom samém,

takže je to vlastně taky na pokračování. Úplně na konci Zprávy. Různosti: třeba Čistěte si zuby dříve než jdete spat!

A já si vždycky myslel, že Lada je akorát princezna (a pak ještě sovětský samochod).

4.2

Co týden, to nějaké vyhlašování. Vítěz stíhá vítěze. V Andělech vyhrál za zpěváka roku Petr Kolář. Porazil Dana Bártu. Máloco mě v poslední době tak potěšilo. Co zpívá Kolář, vůbec netuším, ale nafouklá bublina kolem Bártý aspoň na chvíli splaskla. Tak „umělecky“ prázdná hvězda už tady dlouho nebyla. Bárta je ve stejné poloze jako Michal Pavlíček. Kdo chvíli stál, ten stojí opodál. Mrtvo, tuhost, sterilita – a za tím vším zcela určitě hodně poctivé práce. Jenže, s poctivou prací dneska už nedostaneš ani ten diplom. Důležité jsou výsledky. Ať žije Xavier Baumaxa!!!

Březnové

a dubnové

4.3

Někdy se mně zamží oči, Pánbůh mě do nich vchrstne putýnku vlhka a já truhlík pak čtu, že vycházejí knihy Tuřín 2006. Zimní olympijské hry nebo O čem sní plži. Ale nakonec – proč ne?

4.4.

Někdy se chovají ti novináři opravdu jako kretění. 10. března přinesla Mladá fronta Dnes (Jan Gazdík) půlstránkový text o Emanuelu Moravcovi. Jak Čechy zradil „Hitlerův muž“. Historici přicházejí s novým zjištěním, proč se z vlastence Emanuela Moravce stal hitlerovcům oddaný kolaborant. A hned první odstavec jde do plných: Historici jsou ohromeni výsledky svého nejnovějšího výzkumu: českých kolaborantů byly za druhé světové války stovky, ale jen Emanuel Moravec nacistické ideologii totálně podlehl. Tohle mohl

řeznové o duben 2006

dobropisy

na květen

2006

(totálně podlehl) napsat pouze idiot. Lidí Moravcova charakteru bylo samozřejmě více a jejich východiska byla podobná, on byl jen ten nejznámější. Možná že historici něco nového „objevili“, ale v Gazdíkově článku to není, všechno už bylo někdy publikováno. I jeho způsob psaní dokazuje, že takový formát by měl psát spíše do Blesku: Tak třeba „v jednom ze zachovalých exemplářů knihy Ve službách nové Evropy píše...“ A v těch ostatních exemplářích se to nepíše? Tahle knížka vyšla v tak velkém nákladu, že je poměrně lehce sehnatelná, tak proč to uvádí, jako kdyby šlo o modrého Mauritia. Je to jen doklad „bleskizace“ dalších témat, když o položkách „politika“ a „společnost“ už hůř psát nejde.

4.5

Navazuji na předcházející bod. Víím, že je to v novinách někdy jako na střelnici: máš pět vteřin, buď a nebo. Ale jsou takové šlágry,

které by měl i psíček, kterého si berou někteří zaměstnanci do svých kanceláří, znát jako když bičem mrská. V Metru (16. 3.) uvedli výčty těch států, kde fungují registrované svazky. Bohužel jsme se k nim připojili i my, ale to je teď jedno. Psáno je: „ve Velké Británii, Čechách, Dánsku...“.

Čechy jsou, jak známo, pouze a jen historická země České republiky, Česka, chcete-li. To je jako kdybychom místo Rumunska psali Sedmihradsko nebo místo Rakouska Tyroly. Na druhé straně to má v sobě jakýsi symbolismus: Čechy registrované svazky přijali, Morava a Slezsko ne. Ale jinak, stejně je to marnost, vzhledem k tomu, co nás tady na Zemi čeká. Užijte si těch pár let, Půlměsíc pak stejně nastolí zcela jiný řád!

4.6

Z výletů po internetu. Internetový bazar hyperinzerce.cz, poptávka v sekci antikvariát,

vzácné knihy: „Koupím knihu z pozustalosti mein kumps (muj boj) autor teto knihy je Adolf Hitler. Prdedem dekuji. Jenom levne.“

Já taky děkuji. Rodičům, učitelům a tak dále.

4.7

Tak zase něco z Metra. Možná to vypadá, že jsem zaujatý, ale – co bych taky jiného psal...

Ve vydání z 20. března titulek Reportáž psaná na oprátce. A text: „Ministerstvo obrany připravuje pro novináře a studenty žurnalistiky další ročník kurzu přežití. Mladí novináři, z nichž velká část neabsolvovala základní vojenskou službu, se budou moci přiučit, jak se chovat v krizových podmínkách. Kurz se koná ve Vyškově.“

Teď vůbec nebudu moralizovat, jestli je to košer „využívat“ název knihy, která

O čem

nám na jedné straně tak otravovala život, ale na straně druhé byla dost podstatným kamenem kultury 40 let před r. 1989. Buď je ten „titulkovač“ hodně nepoučený, nebo je to naopak vtělení Alfreda Hitchcoka. Jestli je ten kurz zaměřen tímto směrem, pak počítám, že v ceně je i tisk parte a truhla.

4.8

Dostal se mi do rukou konvolut starých novin a časopisů vyšlých ke smrti T. G. Masaryka. Ne ale Lidové noviny atd., ale třeba Letem světem nebo Nový lid.

Letem světem se s Masarykem popasovalo ve zvláštním vydání. Básněmi přispěl Seifert i Nezval. Ten se s tím nemastí, pouští verše do ohrady udatně: „Už víckrát nezazní tak slavně přísaha / jak nad Tvým praporem zatknutým v katafalku. / Jsme Tvoje armáda, Tvůj lid, jenž neváhá, / srazit, jak srazils ty, šjį nepřítel k špalku.“ Podobně se pak „šjį nepřítel srazela ke špalku“ o patnáct let později. Ve Výrocích o T. G. M. je uvedeno vyznání J. R. Vonky: Kdo teď bude českou louží pohybovat, míchat? To je moc hezké. Ten stejný Vonka, jinak taktéž zednář a tvůrce humanistických spisů, byl redaktorem týdeníku Nový lid, který věnoval Masarykovi čísla 37–39/1937. Stačí pár titulků: Odešel nám vůdce – tvůrce nového člověka, Celym životem byl boží člověk, Svatý Václav

Březnové

a dubnové

a Masaryk, Největší československý theolog.

Máme na co navazovat.

4.9

24 hodin, noviny plné energie, které jsou konkurentem Metra, mě taky dostávají. Článek z 22. března Santana proti válce v Iráku začíná větou: Latinský kytarista Carlos Santana před úterním koncertem... Quo usque tandem abutere (doplň dle potřeby) patientiam nostram?

4.10

Byl jsem v mládí skautem a byl jsem na to hrdý. Dneska se tomu už směju, nicméně je třeba přiznat, že to na mě nějaký vliv mělo.

Odebíral jsem tehdy Junáka a vlastně si vůbec neuvědomoval postupnou likvidaci organizace, která se do Komunistického manifestu nemohla vejít. Teprve v obstarožním věku jsem se dostal k měsíčníku Junácký činovník z roku 1970. A to je teda soda. Už ve třetím čísle je uveřejněno Prohlášení ústřední rady Junáka: V současné době považujeme za nejdůležitější úkol přispět k vytvoření jednotné dobrovolné masové organizace dětí a mládeže v ČSSR v souladu s usnesením předsednictva ÚV KSČ ze 17. 11. 1969 a 26. 1.

1970 a Federální rady organizací dětí a mládeže.

Ve čtvrtém čísle je článek Junák a Socialistický svaz mládeže. Jsme si vědomi chyb a nedostatků v uplynulých letech, včetně neoprávněných a neúměrných tvrdostí proti řadě našich členů, ale přes všechny chyby, omyly a nedostatky považujeme náš vývoj v posledních 25ti letech za společensky pozitivní.

V šestém čísle se úvodník jmenuje: Za přátelství dětí a mládeže celého světa. Jen poslední větu – Jen na principech proletářského internacionalismu lze vybudovat opravdové přátelství dětí a mládeže celého světa, jehož budoucnost patří socialismu a komunismu. A teď meloun na celém dorůtku: autorem tohoto žvejku byl ing. Zbyněk Hála, předseda stranické skupiny Junáka. Z toho jsem úplně hotovej. To je jako kdyby napsali: za ZO KSČ farního společenství Neposkvrněného početí dr. Jindřich Sádlo.

Ve dvojčísle 6–7 píše náčelník Rudolf Plajner: Junáctví pokrokové, chápané, je zdravou formou socialistické výchovy dětí, a prováděné odpovědně, zůstává radostí věčně zelenou. To je až k pláči, co museli lidi podepsat. Nicméně z rozboru věty mně připadá, že to slovo „chápané“ je trošku vlastizrádné, kdo ví, jak se tam dostalo.

V osmém čísle, zdá se, že posledním, už nic takového nebylo. Už asi nebylo proč. Likvidace byla dokonána. Jen by mě zajímalo,

dobropisy

na květen

2006

jak dopadl ing. Hála, předseda stranické skupiny? Vyskočil z ještěrky včas, byl odměněn prokurou nebo i jeho nakonec vyloučili z obce spolehlivých budovatelů lepších příštích?

A není to jedno? A není to jedno.

4.11

Tak i Jiřinka Bohdalová je pro to, aby se v České republice konaly olympijské hry. S diblictvím skrz pět kruhů vpřed!

4.12

Divadelní noviny začaly od svého šestého čísla publikovat na zadní stránce, která má název Paměti, záznamy, deníky, texty Milana Uhdeho Host do domu a ještě někdo. Jsem na to dost natěšený, protože Užjde je pro mě jednou z nejsmutnějších postav 90. let a důkazem, že literát a intelektuál nemá co v politice dělat, pokud nemá na čele stigma Vykupitele, což byl případ Havla. Začíná se rokem 1953, tak to ten chlapík s báječně slavnostním hlasem bere pěkně od podlahy.

4.13

V pravidelném Sloupku v Metru (30. 3.) se vyzpívala i mluvčí strany třetí. Přitažlivost

jejího programu, který je určen pro každého, kdož se živí poctivou prací svých rukou nebo své hlavy, z ní učinila noční můru pro mnohé nenávislné politiky. To je o Straně, aby bylo jasno. Mluvit o noční můře je na místě. Pěkné použití slova „kdož“ chválím. Škoda však, že tak málo špačků navštěvuje naše sady!

4.14

To Metro to odnáší za všechny ostatní tisk, ale bohužel, je to tak. Každé ráno mi ho nějaký brigádník, který nosí v tornistře maršálskou (milionářskou) hůl, vetkne do ruky, tak já čtu. 3. 3. jsem si s chutí přelouskal dopisy čtenářů, ve kterých si Zbyněk Císař stěžuje na návaznost autobusů na stanici Pankrác: Je to tím, že se na těchto linkách zaměstnávají lidé momentálně zaostalí (...)? V pravidelném sloupku tentokrát tajemník prezidenta Ladislav Jakl pustil svoji fantazii z ohrádky druhého hradního nádvoří: Vláda jako dvanáct měsíků bude rozhodovat o čase? Tak to ne! Je na místě občanská neposlušnost! Naše i planety. Přispěmž si! Zeměkoule, nedej se, toč se podle svého! Věříme Tobě, ne bohorovným samozvaným tyranům času! Jak se kvůli takové pitomosti, jako je letní čas, dokážou lidi navztekát, místo aby řešili nějaké podstatnější věci. Co jsou to podstatnější věci? Já to nevím, ale pěkně to zní, ne?

4.15

Firemní časopisy – to je moje. Firma Vodafone obdařila ten svůj názvem ČILICHILI (www.cilichili.cz). Vymyslet takový název znamená jistě práci pro celou kumpanii copywriterů. A k tomu ještě promonápis na hřbetní řádce. Být vámi, tak neváhám a otevřu to! Nezaváhal jsem, a tak píšu o čísle 3/2006.

Kromě tarifů a takové té nezajímavé náletové vegetace je tu však třeba úvodník Emila Hakla: Když jsem se živil v jednom týdeníku, konaly se časté porady, koho zpracujeme. Šéfka redakce, jinak moc příjemná a chytrá paní, je vedla. Dodneška mě to straší před spaním: „Kdo ještě?“ „Šmuc-ler.“ „Ten už byl.“ „Hůlka.“ „Ten je starej.“ „Czáková.“ „Ta je příšerná!“ „Strýček Jedlička.“ „Ten je mrtvej, mrtvý ne.“ „Suchánek.“ „Ten už byl.“ „Pecková.“ „To udělej, popojeztří ji chci mít na stole, kdo další...?“ „Krajčo.“ „Ten už byl, kdo další? Kdo další?“ V oddíle Kultura jsou pak třeba dvě knižní recenze a sloupek od Michala Schindlera. Že „svět“ literárních časopisů přišel o tohodle popisovatele a pozorovatele, patří k největším ztrátám. Zbytečným. Vodafone má samozřejmě otevřenější měšec než literární časopisy, jenže. Jenže. Aby to ke stáru nepřišlo líto. Chemické procesy v hemisférách fungují mimo působení všech měšců světa.

Jakub Šofar

Daniel Hradecký

* 21. 4. 1973 v Mostě.

výbor ze sbírek

Zasadit dům

postavit strom

a **Chůze po vodách**

PREMISA:

*Báseň je krajní řešení.***(CITOLIBSKÝ ZPĚVNÍK 19..)**

Umřem. Ostatně múza mě nikdy nepolíbila
vždy šla na mne s nožem

Do vsi jsem nepřišel od Siřemi

Jsem krásně naživu
oznamují mi s rukou na srdci
pod výbuchy májových jabloní

Jejich starci mi donášejí
loňská jablka zamuchlaná do předloňských novin
Navigují své děti ke hře před okénkem domku
jenž mi určili k doživotnímu obývání

Předchází mne pověst člověka
a ptakopravce
Přicházejí, abych jim vypravoval o zemi
kde traktor již znamená sputnik

Vodí mi své ženy jako eskymáci

Říká se, že jsem zakopal chlapa
do kořánů dubu na samé návsi

(POSLEDNÍ LÁSKA V OSEKU 1960)

A jitro bílé nese jeho zimní dům
Je to ten s vlajkou lákavého dýmu
Zatímco v noci chabě hrozil zrcadlům
zatímco měsíc žlůva moudře tajil rýmu

Možný je státní převrat, jistá smrt
To je ta pravá Dáma ze všech lístků kalendáře
Vyjdou-li z módy tuberkule, vsadí na záškrť
a jitro bílé nese črtu její cudně vyzývavé tváře

(POKOUŠENÍ 19..)

Starý muž na staré fotografii a starý strom
Dlouhověkost zahrad a mýtu

Ty žes téměř z ničeho vztyčil dům?
Pomysli na zánik jediného z veleměst
Žes vtiskl věcem svoji tvář?
Vyhledej samotu temene hory
pohlédni dolů, pohlédni vzhůru, za noci
Nebos všechno propil, nikoho však nezabil?
Nejprv svěř svůj případ zrcadlům

Že jsi miloval?
Sotva bys jinak nabyl kvalit té pravé révy
do lisu pokušení

(CHUDEŘÍNSKÁ PROLUKA 2006)

Řekl šílíš
Poznáš mnoho žen a nepoznáš ženu
Tvá rozchvácená luna je trojhbitá, ty sám sjízdný
Slovo měsíc tady neznamena nic
Řekl

A aby mi ukázal to vítězství života nad smrtí
zavedl mne v místo (pusté jako nikdy předtím)
kde stával prý dům a v něm
lože lásky, stůl rozepře, přiborník nudy
A na tom odjmenovaném místě měl jsem nyní
vidět dva chlapce nezákonného vzhledu
jak se ve hře rvou za smyšlené plnovousy
zítrějších vyvratitelů měst

A aby mi představil ten triumf smrti nad životem
zanesl mne na místo (pusté jako nikdy potom)
Stával zde kdysi dům a v něm
postel nespavosti, stůl odmlčení, kredenc hrůzy
A na tom místě měl jsem spatřit
dva hochy spartakiádního vzezření
jak se ve hře smýkají za smyšlené asyrské
černovousy příštích vyvratitelů tohoto města

Řekl ještě
Kdo rád ztratil hvězdu, toho si našlo kamení
Netvrdím, že to myslel zle

(JABLUŇKOVSKÝ VISELEC 19..)

Neštěstí nechodí po horách ale po Čechách

Pod čelem je trám architráv
za slzou bezejmence užaslý vzdor
Modlitba je děkovaná prosba
slabost pro zrcadla deklaruje vraha
Drahá je ostraha hranic, kde les

Nalezne a oznámí-li tě dítě, obdrží odměnou Trnkův slabikář

Zahrneme tě láskou jako koksem
půjdeš-li s námi dobře od kosti
Opovaž se však myslet moře
v zemi, kde si nikdo není jist
praporem

Smrt už byla, tvá
zcela neárijská milenka

Právě si o ní vykupuješ píseň

Daniel Hradecký

(NA ŠIROKOROZCHODNOU 1991)

„Opouštím tě v sebeobraně
U pomníku neznámého hokejisty
zcelebruju se ropnou líhovinou
nekrolog za nenarozeným sepíšu
v pterodaktylech...“

„Opouštíš mne z věštby a trestu
Bylo s tebou po kapsách větrno
Bezhlavost hlavou dolů
a odmocnina budoucnosti
nenasytí březost mé nulity...“

A já, vaše láska, stanu se černou
černou a černější, až rozkřídím se
nad vámi nejčernější v celém světě
Budete ze mě vyrábět puky

(SEPP TANNENBAUM 1927–1990)

Čím vším si musí projít mléko?
Co všechno strpět šestiprsté dítě?
Dovím se ještě zde (zakotven či ztroskotán) komu náležím?
Slovo snad zpívá, ale ticho – myslí

Strážní psi epileptického osudu
si mne přehazují z mordy do mordy
jsem to já, kdo se rozžatou lampou rouhá noci, jen
o noci odvažuji se svědčit před světlem, že jest

Křížoví vyvráceno – pokřtěn jsem z povětří
Z území Slovanů s pahýly jazyka píšu domů
(jsou-li naši jazykem dosud naživu)
aby se nestrachovali svědčit, že jsem

Jím spím pracuju
Daří se mi dobře

Únor. Písňovým slovem do rubriky Má dáti
poutám Tvé tělo sličné, později doličné...
V očích epileptický a hořknoucí měsíc Janův
vyšel jsem z domu tušit ženu

(CITOLIBSKÝ ZPĚVNÍK 20..)*fragment antifony*

Miluji svou znásilněnou krajinu
panen už bylo dost

poučím se ve vzorech
Žena Růže Píseň Kost

(BYLO NEBUDE 19..)

Kdosi mne vypráví jako zlomyslný příběh
dětem, aby se bály bdít přes klekání

Smí příběh umlčet svého vypravěče?

Snad bylo kdysi ticho tolik zlé
a syté (pouze syté) děti tolik neklidné
že jsem ústy musel přijít, vstoupit
mezi vás, pak od úst k ústům jít (nikdy syt)
pro výstrahu před půlnocí, za polední klid

Snad jednou slovo bude tolik zlé
a děti odrostlé a hladové (po pravé touze)
že rozejdu se v soustech výživného mlčení
Vždyť vyprávěn jsem byl jen z nouze

(CITOLIBSKÝ ZPĚVNÍK 19..)

Chlapečku bosý, nemoc tě skosí
ač za tě u Boha
matka tvá nebohá
den co noc prosí

Chlapečku bosý, nemoc tě skosí
zakrátko děvčátko
zavité poupátko
na hrob ti nosí

Chlapečku bosý, život tě skosí
lépe je nevědět
ač psát či povědět
chtěl jsi nám cosi

(NA ODCHODNOU PODZIMNÍMU DNI 1940)

Modrej se ještě chvíli nade mnou, nebudem
odejdeme; pro boty, šálu do komory si zajdu
třeba tam rovnou odvisnu, to abych neviděl
jak vyblédáš a tmíš se tiše po způsobu svém
Modrej se chvíli ještě, chvíli zlou, než odejdem

Třeba tam zůstanu, to proto abych neviděl
jak odcházíme tiše, každý po způsobu svém
všechno jsem propil, nikoho nezabil
Modrej se chvíli ještě nade mnou, nebudem

Všechno jsem pustil po proudu, nezabil
bez šály, bez bot bosky tudy jdem
Buď ještě chvíli na vzlyk uzamčenou, brzy odejdem

Bez bot a límce kráčet zkusíme a nedojdem
modrat se nad dítkami pátečními nebudem

Modrej se chvíli dobrou ještě nade mnou, než odejdem

(POVRCHOVÁ TĚŽBA SMYSLU 1984)

Tak na tohle si Pane беру čerstvý kapesník:
Jsi víc než předběžná úvaha o barvách?
Jsou ti milá tázání dětí
odpovědi mužů, rezignace starců, mlčení mrtvých?
Předchází bolesti nezbytně rána?
A trváš-li na našem trvání, proč srdce, proč ruka?

Trvám
Srdce, ruka, nemoc písma

Vstoupím do města, do problému, do hovoru
A že ti zdá se není proti mysli tanec tótentanec
prolámem se v kole až do rozetmění

Teorie bdění nahradí praxi spánku

Žárlím na tebe velice, že nejsi

(CONFITEOR 1973)

JÁ, ručitel zpráv po poštovních supech
vítěz okresního přeboru v utrpení
přiložil jsem ruku k hotovému dílu
rozbornou ruku dítěte

Mrtev jako charleston a waltz
přehrávám živého brouka
obnovuji tkáň úsměvu obtaženého ze slova sýr
svou slušnou pověst hnětu s morsaminy v chléb

Umlčel jsem horský pramen výpočtem a jménem
byl příliš lidský
vlastní srdce ho utlouklo

Já a program můj i plán
aby se koza nažrala, vlk zůstal zachován
Já mistr volby mezi zlým a zlým
jen vědět, že TY – neumím

(ÚHOR 1948)

Mimo dobro zlo i zákon

Mimo dobro zlo i zákon
lidské příliš lidské tváře

Mimo dobro zlo i zákon
lidské příliš lidské tváře
nikdy více pouze jako

Mimo dobro zlo i zákon
lidské příliš lidské tváře
nikdy více pouze jako
z barokního bestiáře

(OBKLÍČENÍ 19..)

Konec světa je očekáván každým okamžikem
Rolný lid vztyčuje máj, věren svým septikům
Na mlatě zdarma malináda a hrůza
Obec sune se chorovodem do pupku světla:
Zprava fotograf – držte si věneček, duše!
Zleva pěvec, ale jeden havran podzimu nenadělá
Shora objektivní žal Písečného vrchu, štáb třetihor
Zdola ilegální písmo osení, vlahá moč pokolení
Korouhve bójských hvozdů patické paměti zle tísni odevšad

Dokument nelze nefalšovat
poučuje nás svatební lože Velikonoc

Začátek světa je na spadnutí každým cukrblikem

(DAS UNGEHEURES UNGEZIEFER IN SAAZ 1942)

Mládí přejde jako rýma
Běžný zázrak ve tmě a kovu
nevalně ceněný

Zaříkávadlo vystavené bdělému povětří, hej
Oči máš k ohmatávání země někoho
Hvězdy jsou jedovaté

Ochutnej libovolný kámen
Už teď nejsi, Jane nebo Pavle
život z tebe potřeboval pět minut
půl cigarety v dešti
Žasni nad rozpadem libovolné tváře
Už teď nejsi, Petře nebo Jakube
život z tebe potřeboval toulavého psa
Nejsou jiní psi
Vyzkoušej si zánik každé řeči
snímání z hákového kříže
Už teď nejsi, Matěji, Šimone
kniho jistot opsaných z vrhu kostek
Život hoří bez kyslíku
a píše napříč linkami

(POD MŮROU NOČNÍ LAMPY 20..)

Zatímco slova, jež se připakují zdarma, bez rozpaků
bez rozpaků, protože placebo, vždyť víš
zdarma, že denaturovaná studem...
Krejcarem prózy se smrtí se nesmluvíš

Zatímco celé krajiny pannen spí
touhou po svém prvním znásilnění
(dočkají se všechny včetně výjimek)
zatímco noc těžkne k rozbřesku
k parodii na neznámý žánr...
Zatímco na hladině tvého oka odečítám
dlužnou část měsíčního nebe
a za šlojířem černého trhu noci i tebe
ať jsi kdokoli, Dcero lichvářova, Synu cejchmistrův

Zatímco ze všech odpovědí ve svém těle
hádám původní otázky pro svoji duši
zatímco do srdce a jater úkladně vrostlé
elektrody pokusu a omylu
činí z tvé noci snu můj zlodějný den výpočtu...

Je slunovrat Narození, půlnoc roku
padesátý sedmý rok míru
zatímco s jistotou dítěte vynáším
do přehledných tabulek a duhových grafů
rodokmen náhody
až k jabloni a hadu a prvnímu člověku
(trochu do větru a trochu do života jako do vody)
zatímco teď už tedy vidím a znám
jak udržet hlavu v dlaních
karetního osudu
jak ve vzpomínce na noc nebe
naráz zapomenout aliasy hvězd
a – na tohle si raději sednu –
kterak odjmenovat dítě

...zatímco na rubu té naší malé hry na věčný den
líhní a vivárií
(věčně těsně před začátkem času)
cloníš si jediné oko dlaní noci ty, krajino ústupů
paty svých kopců shledáváš posázené balvany
a lavice hospod osedlány
trestním praporem sisýfů

(DĚTI 1979)

Roztloukaly si hlavy kamenem
bez úvahy o Všekameni
hlavy navrch oka
hlavy vlajkové, plamenné hlavy
dědily místa ke hře Na slepou...
Na trhání vlastních muších křídel

Podrobily si ulici objevem čáry a křídly
vršily doplňky do slovníku smíchů
hrdlily se řádně stolovat
netušily, že se učí bát
života a o život

Nemluvily o obraze
namalovaly o něm obraz
Nemalovaly strom
poddaly se růstu

Tady je hra
a nájem ať zaplatí Puškin!

Daniel Hradecký

(CITOLIBSKÝ ZPĚVNÍK 19..)

Nebylo komu zatajit
žeš stále mladá tisíc let
žeš cítit po zdravé řece
po obročí zaslíbeném obilí
po omylech barokního zraku
žeš bez pramene, bez delty
že není odkud odejít

Nebylo čemu se vzepřít
ale pokora není psotník
obětina zásobnicí nedostatku
siroba nutně pouští

Nebylo člověka práce
zbyla tamburína výsměchu
hlad emigrace
kompost lazaretů

Ale s jehněčí krví i sucha opadnou
a brázda je silnější oráče

(DIVERTIMENTO 2004)

Láska nepohne horou
přísná zručnost dynamitu ano
Výtěžek pokryje i ceny míru

Bezdůvodná radost hauzíruje městem
pozdě, všichni zakoupili se u jiných
zalacino, přičemž důvod byl navrch a zdarma

Kdo dřív přijde, ten dřív
mele z posledního

Láska neskloní noc k rozbřesku
pečlivý výpočet orloje ano
Náhradní život zapomene svůj důvod

(PŘEDMLUVA K DENDROLOGII 2000)

Dlaní na těle stromu jasanu
bála ses pannychtivé bouřky
Obava nikdy není lichá

Vykoupím ti tisíc roků ticha
Poslušen zásad báje
z popele tvých tužeb povstanu
ať tempem lípy pamětné ti zraje
příběh tak letitý, že nedoslýchá

Dlaní na ústech osudu
zdržuji slova zlého pravdivého
vyprávění: Obava nikdy není lichá
Třtina a osika jsou pravá jména od studu
A věčný svět si cení jejich chvění

Foto Ivan Klemes

LEMMA I–II

A tak se pouštíme za nadějí jako mladí psi za bicyklem.
Co víme o cyklistových kletbách, co o kudle,
jež se mu otevírá v kapse?

A tak se oddáváme bolesti jako chemik lučbě jedů,
zatímco naděje nás vidí při výrobě růžových vůní,
neboť nás miluje.

LEMMA III–IV

Neshledáme se, má zítřejší lásco,
zpozдили se vrávoráři, již tě plaví ke mně;
(rovněž) předplatné požáru vypršelo,
například do květin...

A tomu, kdo nic nechťel
nakládají až padne
jak ulitý
každé ráně vedle.

LEMMA V–VI

Bez tebe, ať jsi kdokoli,
život je než nekonečný obřad beze svědků,
deset tisíc let zvolna pronášená nadávka
v městečku jako dlaň, světničce jako sevřená pěst.

Jsi-li ty, i já jsem a budu.
Nejsi-li, nikdy jsem ani nezačal být.
Tehdy se zvedá výtr. Přepočítává nás...
A Čas pomáhá odejít a nic nechce.

RADČICE MARIÁNSKÉ

Na zabití
slunko svítí,
taky na draky a na zázraky
a na minulé děti a na budoucí smetí,
na vratkou chůzi zkratkou podél zdí až barokních, za kterými
Bůh ví.
Zde utonula otlá, co se z lásky k smrti opila.
Pět neděl to každý věděl, a krčil srdcem v rameni,
pět neděl lovili ji háky noci
svůdci kamenní;
a každý jeden šetřil ostří svému meči
a každý jeden pozbyl navždy
práva řeči.

PATENTNÍ VÝROBA NOCI

(anteludium)

Neobávej se, nestrachuj se této řeči,
trpělivý a laskavý čtenáři –
neublíží ti ani se netkne tvého nebe,
neboť jí nebudeš rozumět.

Byl jsem zachycen, zapomenut a vyšetřován.
Kde domov můj? Kde jsou zbraně? Kde je vysílačka?
Stýkáte se ještě s penězi?
Z důvodu jaké lásky pijete rovnou benzin?
Kolik verst cigaret urazíte měsíčně?
Kdo upadne první: Talmudista studující
jídelní lístek nebo labužník studující talmud?
Co soudíte o výroku: Wir sind nur Kanonen- und Kommerzenfutter?
Jste si vědom(a) skutečnosti?
Jste si vědom(a) skutečnosti, že utržený květ je mrtvý
a pouze z nevědomosti o této skutečnosti
vydává se naposledy ze všeho, co má?
Věděl(a) jste tehdy, že květ růže není než chtivě pohlaví?
Jaká úzkost vám dopomohla k prolomení Babinského kódu?
V jakém nářečí byl sen, v němž jste uviděl
uhynulou bělici v tůni břískem k pánubohu?
Pravda a čistota a půl pravoslaví!

Kolik sester rozlišujete v domě lži.

Daniel Hradecký

PATENTNÍ VÝROBA NOCI —————
(interludium)

Dvě sestry rozlišuji v domě lži.
 První sestupuje po schodišti v světle luny barvy žluči
 lež stalinská. Má rozeklaný jazyk a jedové zuby,
 ale pečlivě to skrývá. Drze, vyzývavě hledí,
 jak myška z komisárku do očí libovolné pravdě,
 je obdařena aristotelským rozumem.
 Dělá chyby, když je to v zájmu věci.
 Ráda se s ouchechtem odhalí, když už je pozdě
 pana bycha honit a tekou slzy, krev.
 Hle královna vši hmotné a časné eukonomie, kmotra otesáneků...
 Její sestra, lež zázvorová, liliově saturnská,
 tráví většinu času i věčnosti v koutku
 nad přádenem a u díla a je-li ryzí, sní sen
 o hlubinné pravdě pracující pod hrubinou povrchu světa.
 Žije ze svých vnitřních zranění,
 samotinká se svými dvěma náladami:
 prášilovskou mnohořečností a mnišským mlčením.
 Pokorně se odevzdává básníkům a některým bláznům.
 Hladoví, ale mlčí o tom. Nezná odmocňovat...
 Biologizovat ji blíže bylo by rouhavé a inu zbytečné, dnes.
 Tajemství učedníka Eusebia.
 Nemůžeme-li se pro přirozenou slabost lži vyhnout,
 obcujme, ad minorem dei gloriam, s tou pravou.
 Láska.

PATENTNÍ VÝROBA NOCI —————
(ludium)

Láska – ona gravitace k váčku Fortunatově,
 v němž k náhmatu vždy peníz,
 ale jen jeden...

Všeho se nakonec dotknu, i toho jediného
 – byt' letmo, jako obušek prohrábne snivě harfu mříže -
 toho, nad čím s láskou nechápal Augustin.
 (Kdybych TEĎ umřel, právě jsem napsal tercinu...)
 Nevěřím, že jsem byl v Berlíně.
 Nevěřím, že žena zemře.
 Každého Slovana, opilce a čtenáře novin zamrzí,
 že s Koncem Světa se už ale vůbec nedá počítat,
 že i zítra a pozítří a popopopopo bude rozcvička.
 (Kdybych se TEĎ narodil, miloval bych jinak?)
 Věřím v životadárny vtip matřského jazyka:
 Za okny se SMRKLO...
 Leč zpět do předepsané tóniny, mein lieber Augustin:
 Navlékám se do pyjama, ve kterém umřel Gustav,
 přetahuji přes svou morovou hlavu larisu,
 pod kterou umřel Gustav... Odvracím se nadobro ke zdi,
 jak prý učinil už Mácha... Ožije maska této věčně končící noci?
 (Krásný člověče, jistěže žertuji,
 nějak velice podoben vřelému kameni
 v ruce nějak veliké lásky na ochozu sluneční věže,
 kameni
 ať upuštěnému dolů
 ať vrženému vzhůru.)

Daniel

PATENTNÍ VÝROBA NOCI —————

(postludium noc cane)

ŽÁBEL (po delším hovoru): Jistě už tušíte, kdo jsem.

ALBERT CAMUS: Ano, vím za koho se pokládáte.

Automatizovaná fortna velkoobchodního domu Josip Goebbels und Söhne polkne všechno, jako kůrku chleba na horší časy tedy ochutná i mne.

Jsem tak trochu zvědav, co zde pohledávám, mhourám kol dokola.

Oddělení věcí nezbytných, tedy potravin?

Nemohu je nalézt, trpně a spavě šukám kol dokola.

Nevím, kde jsem.

Kdo jsem? Kdy?

Na které přebytečné hvězdě? Ampliony pulzují šlágregem:

...chlapečku bosý, nemoc tě skosí

ač za tě u boha

matka tvá nebohá

den co noc prosí

chlapečku bosý, nemoc tě skosí

zakrátko děvčátko

zavité poupátko

na hrob ti nosí

chlapečku bosý, život tě skosí

lépe je nevědět

ač psát či povědět

chtěl jsi nám cosi...

Z různých známek neklidu poznávám, že u Goebbelsů došlo k jakési zásadní logistické přestavbě prostoru a všechna oddělení změnila umístění. Začíná docházet k výhrůžně vyhlížejícím skrumážím kolem o své újmě uniformovaných zaměstnanců závodu, jimž se nepodařilo včas uprchnout. Schyluje se k samosoudu. Bezvolně se připojuji k blahobytné lůze, houlavé dotazy hýbou klimatizovanou atmosférou, dovídáme se však pramálo užitečného. Každý nahraditelný uniformovec totiž, ať už dezorientován strachem z lynčování či pro skutečnou nevědomost umisťuje odd. potravin tu do prvního, ondy do druhého, čtvrtého, stého patra areálu Goebbelsova nebedrapu. Vřava houstne, zdá se, že lidé musí stůj co stůj jít – nebo snad bylo vyhlášeno stanné právo, jsme na dohled války, armagedónu? Unikám zděšen nazad stranou zástupu a divže nesrážím k zemi (k do blesku vyleštěné podlaze) Alberta Camuse. Obapolné omluvy, okamžité srozumění. Camus důstojně vzpřímen, udiven dobrodružnými okolnostmi skromného nákupu, v prstech válí a drtí nezapařenou cigaretu – zde se ovšem podobně jako v nebi a pekle kouřit nesmí.

Až do podzimu mlčíme.

Potom navrhuji některá možná (mužná) řešení ošemetné situace. Dávám příteli k posouzení hypotézu, že totiž osoba, která zná novou strukturu podniku a umístění jednotlivých oddělení a) buďto není přítomná či b) vůbec přítomná být nemůže, neboť neexistuje, buďto c) se rafinovaně skrývá.

„A má k tomu věru vážný důvod,“ soudí Albert Camus vážně, zahazuje se smutkem rozdrčenou cigaretu a s ještě hlubším, nejhlubším smutkem, jaký jsem měl kdy to potěšení sledovat, praví: „Pojďte, náhoda povede naše kroky v tomto minotaurově příbytku. A na ty anglické pastilky proti kašli, které jste se chystal ukrást, tumáte...“

A v jeho téměř dělnické dlani se objeví 20 centimů, mince s pannou Svobody.

Hradecký

František Řezníček

Telef art

„Ahoj, ja to nazyvam telef art... jinak
snad vic nevim co tam napsat...
proste to byl takovej hec, delat jako
umeni pres mobil, aby kamaradi
fotografove kouleli ocima ... je to
takovej punk (muis mit napad, kdyz
mas jen tri akordy :), prote ten mobil
ti nenabizi takovy moznosti jako
nejakej Kanón. No ale asi bych tam
k tomu moc toho nepsal. Radsí.“

canny3

dsf

waj

FRANTIŠEK REZŇČEK

jakup

girl1

FRANTIŠEK REZŇČEK

FRANTIŠEK REZNÍČEK

kalif

killer

FRANTIŠEK REZNÍČEK

mywork

tulip

zobak2

nevo

tm

Z literárního archivu

ČÍSLO 8, 1. SRPNA 1908, ROČ. VIII.

Není nic staršího než včerejší noviny. Tuhle otřepanou frází jsme se v našem literárním archivu pokoušeli trochu rozrušit. I ve stoletých novinách a časopisech jsme hledali a našli něco živého.

Sáhli jsme tedy po Vydrových besedách. Vlastně to byl firemní časopis, jaký dnes mají velké korporace; měsíčník Vydrovy továrny, který na svou dobu velmi úspěšně a hlavně genderově rovnoprávně redigovala Miloslava Sísová. Vydra – obchod poživatinami. Vydrova káva – chutná skvěle! A Vydra k tomu všemu ještě přidával měsíčník plný hádanek, povídek, říkadel, anekdot, právního, lékařského i chemického rádce, listárnu, dětský koutek a tabuli cti, kam vyvěšoval jména svých mecenášů a podporovatelů. Bylo to, jako by dnes třeba Albert, Billa nebo Tesco vydávaly časopis, kde by nepropagovaly ani tak svoje zboží, ale k příjemnému nákupu by vám přidaly kvíz a povídku od Petra Šabacha či Magdaleny Wagnerové. Nepřidají. A tak vám my posíláme další, dnes poslední, z povídek Vydrových besed.

Kadet

Raoul Auernheimer

V bajkách se vypravuje: On byl chudé páže a ona byla princezna. Přečasto končí takováto historie letálně*) a píseň vypráví tak o milencích: „A musili oba dva zemřít, že příliš se milovali...“

Ale je-li on kadet a ona dcerou plukovníka, je celá věc ještě beznadějnější. Neboť z takového pážete v báchorkách často se vyklube tajemný princ anebo vyjde týž do světa a vybojuje rychle nějaké království, a když se pak v čele vítězné armády nazpět vrátí, stává se rázem s královským otcem své milenky rovnocenným a starý král nemá tu již pranic co říci, neboť princezna udělá konec konců ještě velmi dobrou partii. To všechno ale u kadeta státí se nemůže; a k tomu všemu je-li kadet jenom rezervním kadetem, což jest ještě nevýslovně méně než aktivní kadet, a je-li plukovník šlechticem, což jest ještě nekonečně více. A přece nekončí tato historka letálně – docela ne. Končí velikým a šťastným smíchem.

Dcera plukovníkova byla jednou z nebezpečných blondýnek. Blondýny jsou zřídka nebezpečny. Ale jsou-li přece, pak jsou životu nebezpečny. Byla štíhlá a při tom plná a její krásná hlava klonila se trochu pod tíží zlata a hedvábí.

Všichni důstojníci pluku se jí kořili; ženatí tajně litovali, že jsou již ženatí, a svobodní bez výjimky leželi jí u nohou. Celkem ucházelo se o její přízeň 27 subalterních – důstojníků, devět setníků, dva majori a dokonce i tlustý podplukovník, který byl kulatý jako sud a při chůzi funěl jako kůň. Ona však nechávala žaluzie uzavřeny a čekala se snivým klidem na panstvo, jež přinese s sebou jaro.

A opravdu, jednoho krásného jarního dne panstvo přijelo. Byl to filosof, jenž k cvičení ve zbraní se dostavil a představil se, dříve než službu nastoupil, u pana plukovníka. Při těchto prvních mimoslužebních představeních býval plukovník ze zásady velmi roztomilý; hrubým počal býti teprve prvního dne cvičení – dříve začítí býti hrubým pokládal za zbytečné plýtvání silami. A když se během hovoru ukázalo, že kadet jest splnomocněn plukovníku pozdravy spřáteleného generála vyříditi, zavolal velitel pluku svou paní a dceru a představil jim kadeta.

Kadet osvědčil se obratným a veselým společníkem. Zatím co se matka smála, spočinula dcera prvním vážným pohledem na mladém muži. Cítil tento pohled a jeho srdce tlouklo. A když se po třech minutách poroučel, cítil teplou, měkkou ruku, jež se důvěřivě na okamžik do jeho ruky vložila.

Vrátila se tiše do svého pokoje pomalými krůčky, tak jak přišla, kloníc svou krásnou, světlou hlavu poněkud vpřed. Pak vzala do

útlých prstů vyšívání, na němž pracovala, navlékla červenou vlnu do jehly a smyslila si: „Toho bych si chtěla vzít!“ Že se kadet ponořil do podobného snu, jest samozřejmo. To činil každý mladý muž, jenž jedenkrát dceři plukovníkově tváří v tvář stál. Ale již příštího dne probudil jej plukovník obvyklým: „Vy, kadete!“ z jeho snů, že mu až sluch i zrak přecházel. Kadet usmíval se s lehkou ironií dle způsobu filosofů. Ale kadet po dobu svého cvičení nemá se smáti, není-li tázán. A ironicky teprv ne.

Plukovník se předklonil na své brnění a zeptal se: „Co jste v civilu?“

„Kandidát professury, pane plukovníku!“ odpověděl kadet skromně.

„Tak?“ řekl plukovník a příštího dne volal k obveselení důstojnického sboru přes celé cvičiště: „Vy, filosofe!“ ... Plukovník, chce-li, může býti i ironickým. Ale žádný plukovník nezůstává dlouho u ironie. Ta je mu zbraní příliš jemnou a nehodí se k užívání ve službě. Proto, když kadet zavolán přispěchal blíže, připojil k ironickému: „Vy filosofe!“ ještě slova: „jste osel!“ a vyložil mu proč.

Můžete říci, co chcete, ale jest to vždy velmi nevděčnou věcí, milovati dceru muže, který po třídenní známosti před mnoha lidmi nazývá člověka oslem. Je-li tento muž ale plukovníkem, a stojí-li člověk proti němu jakožto ubohý kadet, stává se myšlenka na svatbu groteskní. To poznal i filosof, potěšil se Schopenhauerovou filosofií odříkání se a myslil na dcerušku pana plukovníka už jen jako na světlou a velmi vzdálenou pohádku. Ona ale nechtla nikdy Schopenhauera. Nebyla nikterak pro vzdání se. Tento mladý muž se jí líbil. Ona se mu jistě také líbila – nuž proč by se neměli za sebe dostat? To je zdravá logika osmnáctileté dívky, jež nic neví o filosofii a má srdce na pravém místě.

Tedy zeptala se jednoho příštího dne, když plukovník po jídle vzal do ruky noviny: „Jak se ukazuje onen kadet, jenž byl v neděli u nás?“

A když
se po
třech
minutách
poroučel,
cítil
teplou,
měkkou
ruku, jež
se
důvěřivě
na
okamžik
do jeho
ruky
vložila.

„Vím
o tom,“
usmála se
a zastavila
se na
okamžik.
„Otec jest
s Vámi
docela
nespokojen.
Musíte se
velice vzít
dohromady,
jinak
budete
špatně
popsán,“
odtušila
s úsměvem
a zavřela na
vteřinu oči.
„S bohem.“

„Kdo?“ otázal se nedůvěřivě plukovník.
„Ach, ten! Filosof!“ Zamžikal sarkasticky.
Na to charakterisoval stručně schopnosti
mladého muže. Zakončil jednoduchými slo-
vy: „Je to velbloud“.

Plavá dceruška vstala, naklonila hlavu
a šla tiše do svého pokoje. Oblékla svůj
modrý sametový šat, modrý klobouk, bílý
závoj, natáhla rukavičky a čekala u okna
svého pokoje, jež vedlo na kasárny dvůr, do-
kud neuzřela trýzněného filosofického ka-
deta opouštět kasárna.

Když filosof zahrnul za roh, spatřil ku
svému podivení plavou pohádku v jejím
modrém šatu přímo k němu kráčet. Jako
civilista byl by ji jistě oslovil, avšak pro své
neúspěchy v posledních dnech byl poněkud
zastařen. Též domníval se, že by dcera mo-
hla asi chovati podobné náhledy o jeho du-
ševních kvalitách jako její otec.

Ale to nebylo docela dle jejího názoru.
S usmáním, které odvážné dívky nalézají
v rozhodných okamžicích, tázala se, zatím
co zkrátila krok: „Jak se vám vede?“

Okamžik stál proti ní bez rozvahy.
V příštím okamžiku věděl všechno. „Děkuji
— špatně,“ řekl vesele.

„Vím o tom,“ usmála se a zastavila se
na okamžik. „Otec jest s Vámi docela ne-
spokojen. Musíte se velice vzít dohroma-
dy, jinak budete špatně popsán,“ odtušila
s úsměvem a zavřela na vteřinu oči. „S bo-
hem.“

Příštího dne, jakmile začala dopolední
cvičení; umínil si pevně a vážně, že se vez-
me dohromady. A již viděl se v duchu, jak si
krok za krokem dobývá vzácné přízně své-
ho představeného, již snil o jeho prvním
blahosklonném úsměvu, o přívětivém slo-
vě, o pozvání do domu — tu slyšel polnicový
hlas plukovníkův, jenž na své brně přifu-
něl: „Kadet, ven!“ To nebylo žádné přívětivé
pozvání.

Filosof totiž ponořen do svého snění
o budoucím smíření zavedl svou četou klidně
do jednoho z rybníků menšího rozsahu, jež
tu a tam po dešti cvičiště krásily.

Kadet zavelel bezradně: „Stát!“ a nechal své lidi v prostředí vody
stát, kteří zde stáli bez pohnutí, jako sloupy, s vážnými obličejí, ač-
koliv v nitru jistě jásali. Tak to vyhlíží, vezme-li se filosof při cviče-
ní dohromady.

„Kadet, ven!“ vzkřikl plukovník ještě jednou. Kadet utíkal. To
znamená: na filosofa utíkal, na kadeta nešel dosti rychle. Když tu-
díž před plukovníkem stál a vzdával čest, natáhl tento zcela klidně
ruku a poručil: „Kadet, zpět!“ Vrátil se tedy zpátky a postavil se
u své čety. „Kadet, ven!“ poručil plukovník znova a když tento opět
před ním stál: „Kadet, zpět!“ A tato rozkošná hra opakovala se ně-
kolikrát, pak teprve vyložil plukovník kadetovi účel toho: „Abyste
se naučil běhati, pane kadete!“

To bylo dopoledne. Téhož dne odpoledne potkal dcerušku, jež
vyšla, aby si koupila pár rukaviček. A poněvadž kadet právě tudy
šel, směl ji kousek cesty doprovodit. Ihned byly zapomenuty hru-
bosti plukovníkovy.

A tak bylo i v příštích dnech. Dopoledne týrání otcovo, odpo-
ledne něžnosti dceřiny. Týrání bylo den ode dne hrubší a něžnosti
jemnější a jemnější.

Dceruška učinila ještě pokus sprostředkovat mír mezi otcem
a tajným svým milencem. Otázala se kdysi: „Navštíví nás ten kadet
ještě jednou?“ Už byl „ten kadet“.

„Navštíví?“ opáčil plukovník otázku a svraštěl obličej tak, že
bylo vidět jeho chrup až k zubům moudrosti. „Ještě tak navštíví
by mě měl! To bych mu nechtěl radit! Dobytek je, blázen, clown, ce-
lý pluk se mu vysmívá.“

„Víte, co řekl tatínek o vás?“ tázala se odpoledne svého miláčka,
jenž jí už obě ruce líbal. „Celý pluk se vám vysmívá,“ řekla v přísně
káravém tónu.

„Nesměje se ještě — jenom se usmívá,“ odušil. „Já bych chtěl jej rozesmáti — celý pluk. Chcete-li mi pomoci, podaří se nám to.“

To byl plán, který v jeho rozhořčené kadetské duši vznikl. Chtěl se pomstíti. — Šlo o to, zachrániti čest filosofie proti hrubému násilí militarismu. A šlo o to, získati krásné děvče, jež jenom neobyčejným kouskem bylo lze dobýti.

Ta měla odvahy za tři a potom — to byl poslední prostředek smírnou cestou nebylo možno s otcem něco pořídit. Tedy válku. Válku nejvyššímu. Přistoupila na to.

Dva dny později byla vojna vypovězena. Kadet počal válečné operace tím, že se hlásil nemocným.

Avšak na to o desáté hodině sešli se spojenci — totiž kadet a jeho blondýnka. Zašli do blízké cukrárny, okolo které vracející se pluk musil jíti. Tam se pohodlně usadili pod loubím, objednali si červenou a bílou zmrzlinu a čekali. Pluk přicházel. Napřed plukovník na svém tančícím komoni. Kadet vyskočil a vzdal čest v přísné uctivé posici. Vedle něho stála statečná plukovníkova dcera a kývala usměvavě světlým slunečníkem.

Plukovník chtěl bezděky pozdrav opětovat, ale šavle utkvěla mu ve vzduchu. Na okamžik byla ústa bitevního vůdce široko otevřena. V třetí vteřině trhl vztekle svou brúnou, takže až jiskry z dláždění se rozlétly. Ale ve čtvrté vteřině rozmyslil si již, že pověst jeho dcery od jeho chování v tomto okamžiku závisí. Proto přinutil svůj kožený obličej k roztomilému úsměvu a zavolal na kadeta kamarádsky svým plechovým hlasem: „Servus!“ Nikdy ve svém životě neřekl žádnému kadetovi „Servus“ — k tomu všemu ještě záložnímu kadetovi! Tak byla bitva již v prvním okamžiku rozhodnuta k dobru mladého muže. A nyní následoval ten veliký smích.

Neboť již pochopil situaci tlustý podplukovník, který za plukovníkem jel a mával svou šavlí usměvavě na pozdrav. Každý disciplinovaný sbor převezme však každou tvářnost a každý pohyb svých představených. Vraští-li představený čelo, vraští čelo celý pluk. Směje-li se představený, směje se celý pluk. Kadet stál opřen o svou šavli jako Napoleon po bitvě u Slavkova a blahosklonně salutoval. A vedle něho stála dcera plukovníkova.

Přišel do kasáren běhal plukovník, aniž by šavli odložil, jako šílený tiger po svém pokoji sem a tam. Nikdo se neodvážil do jeho blízkosti. Jen jeho srdnatá dceruška měla odvalu svůj čin hájiti. Statečně vkročila k němu ve svém světlém klobouku, světlý slunečník v ruce. Statečně nechala plukovníka sedmkrát kolem sebe přelétnouti. „Nezlobit se, otče!“ řekla, když už po osmé okolo ní běžel a zavěsila se do jeho ramene. Chtěl ji strážiti, ale tu zřel, jak jí do očí vstoupily slzy. Zůstal státi. Ona položila plavou hlavu na jeho rameno a pohládila jeho staré líce.

„Musí si tě vzít!“ vydralo se z jeho rtů. Tu zasmála se v slzách. „Ale, tatínku, to právě jsme chtěli!“

Kadet jej přelstil, záložní kadet! Záložní kadet přelstil plukovníka! „Zavolej mi ho!“ zařval. Filosof měl chytrý nápad k této rozmluvě dostaviti se v civilu. Proto mohl mu plukovník říkati „pane doktore“ a všechno se dobře odbylo. Na konec však řekl plukovník: „Zítřka se mi dostavíte k plukovnímu rapportu!“

Příštího dne byl plukovní rapport. Když plukovník přispěchal bouřlivě, zadržovali přítomní důstojníci jen namáhavě úsměv pod svými kníry. Byl opět plukovníkem, když přistoupil ke kadetovi, který opět byl zcela kadetem, úplnou obětí.

„Hlavu vzhůru!“ počal docela pokojně, aby se mohl státi slovo od slova postupně ostřejším. „Přitáhnout bradu! Ramena zpět! Prohnout kříž! Natáhnout palce! Špičku pravé nohy ven! Mnoho! Málo! Špičku levé nohy dovnitř! Stůjte „pozor“! Hrom a peklo!“ Ted už řval, že jej bylo až do kantiny na druhém konci budovy slyšeti.

„Hlásil jste se včera nemocným a o dvě hodiny později byl jste viděn s dámou v jisté cukrárně. Nezáleží na tom, kdo ta dáma byla...“ Ohlédl se hrozivě kolem. Ale nikdo z přítomných důstojníků pochopitelně se neusmál. — „Já vám dám, seděti s dámami v cukrárnách a dvořiti se jim místo cvičení! Víte, co to jest, stane-li se to v pádu války? Víte, že to je desserce, sběhnutí od pluku?“ Vrchol. Pomlčka. A hned na závěrku: „Potrestám vás. Exemplárně! Pozor! Stůjte klidně. Třicet dní kasárníka. Zítřka nastoupíte trest! Můžete jít!...“

Kadet odpykal si svých třicet dnů. Čas od času přišla jeho plavá nevěsta, přinesla mu květiny do vězení a zůstala po celé odpoledne u něho. To bylo nejkrásnějších třicet dnů jeho života.

*) Smrtně.

vybral a připravil
Martin Groman

Příště nová rubrika Lístky na tubetějce.

Nomád

Otevřel starou,
pocivou, koženou
brašnu. Rozepnul
zip. Vytáhl pouzdro
na brýle omotané
gumičkou. Zapnul zip
a zavřel brašnu. Stáhl
gumičku z pozdra na
brýle a navlékl si ji na
zápěstí druhé ruky.
Otevřel pouzdro
na brýle a vyjmul
z něho brýle.

bloguje

(na www.nomad.bloguje.cz)

Čekal jsem tuhle u zubaře a naproti mně se posadili pohádkoví staroušci. Ona měla šik babkovský šátek, kabátek, který jistě zažil víc než já, a přesto vypadal k světu, a festovní kožené botky, on měl huňatý kabát a chlupatou papachu. Vypadali, jako by zrovna přišli z castingu na ideální párek seniorů. Potom promluvili.

Babička tlumeným čekárnovým hlasem: „Máš ještě tu dvacetikorunu, co jsem ti ráno dávala?“

Dědeček z plných plic: „Huleme ha tamudá huhahua!“ A rozhazuje rukama.

Babička: „Ale nevykládej! Dávala jsem ti ji do peněženky.“ Ukazuje si jedním ukazovákem na dlaň druhé.

Dědeček: „Hue? Hamhuáhehutuda.“ Kroutí hlavou jako o život.

Babička: „No taks jí musel někde vytrousit.“ Rezolutně si poposedne.

Dědeček: „Chmete! Hurhemuá he hente.“ Krčí rameny.

Babička: „To mi děláš schválně.“ A trochu uraženě se odtáhne.

Dědeček: „Heue.“ Přisune se k babičce a chytne ji za ruku. Potom se na sebe usmějou, babička sundá dědečkovi papachu a uhladí mu rozčepýřené zbytky vlasů.

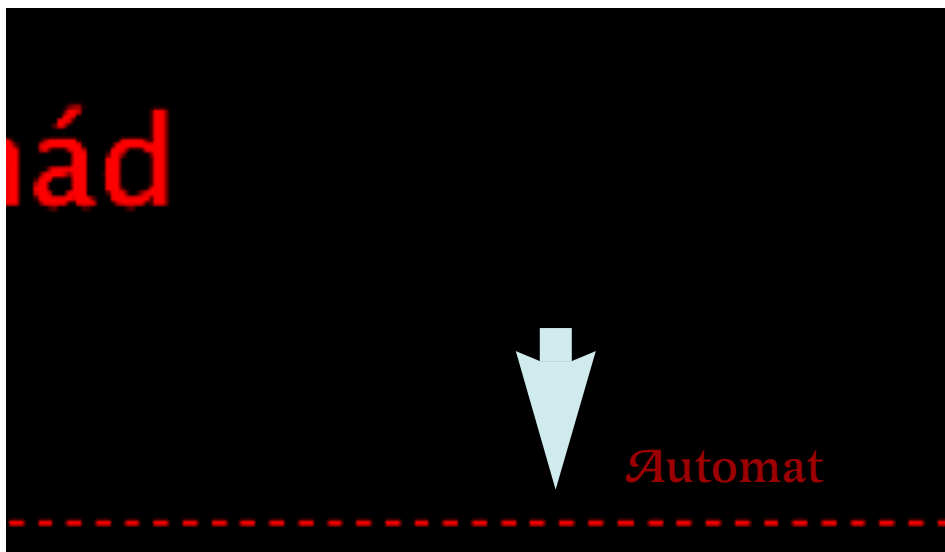
A já se koukám a stydím se, že jsem předtím v duchu málem umřel smíchy.

Mám kamaráda, který by sice mohl být můj táta, ale neznám nikoho, kdo by dokázal využít každý okamžik života tak naplno jako on. Kdykoli se s ním vidím, tak si uvědomuju, jak jindy marním čas. Co dny, jak marním hodiny, minuty a jednu vteřinu za druhou. On ne! Tuhle jsem si vzpomněl, jak jsme spolu před pár lety stáli na nádraží v Lipsku a čekali, kdy nám pojede vlak do Prahy. Vidím nás jako dneska. Já, ležérně znuděný, on, jako voják na stráži, připravený vytěžít ty posledních chvilky do dna.

Obyčejný člověk když se chce na něco podívat a potřebuje k tomu brejle, tak někde kam hmátne a brejle si nasadí. Kamarád ne. Zadíval se na nádraží na nějakou věž, či co. Pak se otočil ke mně a zeptal se, jestli jsou hodiny na té věži zajímavé. Mrknul jsem se tam a říkám: „No, docela jo, no. Mají rafiky a tak.“ Zadíval se ještě jednou k věži a pak povídá: „Podrž mi prosím tě pláštenu.“ Bylo docela deštivo a kamarád měl pořád po ruce pláštenu, kdyby začalo pršet, protože zabere míň místa než deštník, na člověka neprší, ani když fouká vítr, a navíc se na ní dá sednout v parku. Podržel jsem.

Otevřel starou, poctivou, koženou brašnu. Rozepnul zip. Vytáhl pouzdro na brýle omotané gumičkou. Zapnul zip a zavřel brašnu. Stáhl gumičku z pozdra na brýle a navlékl si ji na zápěstí druhé ruky. Otevřel pouzdro na brýle a vyjmul z něho brýle. Z minikapsičky vytáhl šátek na čištění skel a skla s ním pečlivě očistil. Šátek složil

a vsunul zpátky do minikapsičky. Pouzdro zavřel a vsunul ho do kapsy. Nasadil si brýle.

Párkrát zamžikal očima a znova se zadíval na věž. Dlouze. Pak řekl hm. Taky dlouze. Zase si brýle sundal, sáhl do kapsy pro pouzdro, otevřel ho, brýle do něj uložil a zase ho sklapl. Stáhl ze zápěstí gumičku a navlékl ji přes pouzdro. Otevřel brašnu, rozepnul zip, strčil pouzdro na brýle do příhrádky. Dával při tom samozřejmě pozor, aby se nesrolovala jistící gumička. Potom zip zase zadrhnul, zavřel brašnu a poprosil mě o pláštěnku. Já jsem mu ji vrátil, on poděkoval a zadíval se přes koleje. To celé trvalo asi minutu.

Za chvíli se na mě otočil a ptá se: „Co myslíš, neměl bych si tady něco vyfotit?“ Představil jsem si jeho malý fotáček, ukrytý kdesi v hlubinách staré, poctivé, kožené brašny, chráněný proti případné vlhkosti pevným igelitovým pytlíkem hned vedle pevného igelitového pytlíku s náhradními bateriemi a dalšího pytlíku s náhradními jisticími gumičkami, a řekl jsem: „Máš pravdu.“

Jsou věci mezi nebem a zemí... Člověk nemusí být s automaty na nápoje, sušenky nebo třeba bagety zrovna jedna ruka, aby tušil, že v případě sporu asi argumentům zrovna přístupné nebudou.

Čekal jsem nedávno na někoho v průjezdu, kde poblikával automat na colu. Za těch pár minut se u něj zastavilo asi pět lidí. Chvilí hrabali po kapsách, pak v automatu zachrastily peníze a po dramatické pauze se ozvalo duté „BUCH!“ Vrzla dvířka, člověk vzal lahev a šel si po svých.

Když už jsem začal trochu přešlapovat netrpělivostí, protože známý nešel a já nevěděl, čím se zabavit, rozlehly se průjezdem různé údery podpatků. Otočím se a v průhledu proti dennímu světlu vidím drobnou siluetu potácející se urputně na vysokých podpatcích. Po pár metrech se ze siluety vyloupla maličká blondýnka v manažerském kostýmku.

Tvářila se dost zoufale (asi že musí jít pěšky, říkal jsem si, kdo by se divil, mě by to s těma debilníma podpatkami taky sralo), přejela mě pohledem a najednou se jí rozzá-

řily oči (v tom šeru to bylo obzvlášť patrné). Nemyslete, nezářila na mě, odrazil se jí v očích ten automat. Bylo to v srpnu a ukázalo se, že i slečny v kostýmku musejí pít (z čehož vyplývá, že pak zřejmě někde v závětrí i čůrají a snad taky nedejbože kadí!).

Zkrátka. Bloncka přicupitala k automatu, zachrastila v něm penězma, zmačkla čudlík a... A... A nic. Automat zachrul, jako že za peníze díky, pochutnal jsem si, ale tím jeho aktivita skončila. Blondýna tiše: „Tak co bude?“ Automat samozřejmě dělal mrtvého brouka. Slečna ho jemně plácla dlaní do boku, ještě tak trochu kamarádsky. A povídá: „Tak aspoň peníze, ne?“ Znova ho plácla. Automat nic.

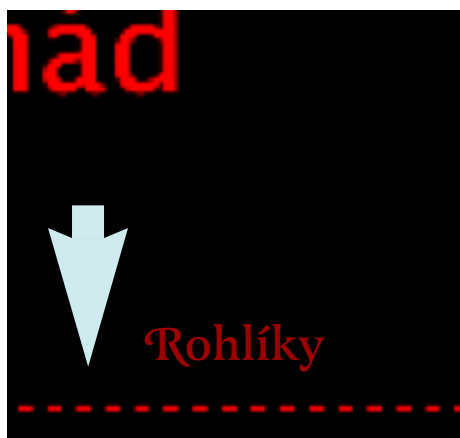
Slečna, už o poznání hlasitěji: „To se mi snad zdá!“ A sevřela dlaň v pěst. Buch! Automat nic. Buch! Zase nic. Už tak drobná nájezdnice se trochu přikrčila a zřejmě si automat přísně měřila pohledem. Čekal jsem, že tím to vyhasne. Že vztekle dupne podpatkem a pude. Omyl.

Slečka se najednou napružila jak čerťák z krabičky a automat měl poznat, co je to nespokojený zákazník. Podpadky nepodpatky, slečna do něj začala vši silou kopat, mlátila ho rukama až jí kabelka poskakovala nad hlavu a řvala na něj něco jako: „Ty kurvo zasraná, vrať mi moje peníze!“

Trvalo to možná jen 5 vteřin, ale svět nejmní na 20 metrů okolo se přestal otáčet. Lidi zírali s otevřenýma pusama. A automat? Zase se zachrul a v tom naprostém tichu s veselým cinkáním vrátil peníze. Blondýna je prozaicky shrábla, urovnala si sukni a účes a klapala dál.

Jó, člověk holt nikdy nemá nic vzdávat předem.

Tuhle v sobotu dopoledne jsem stál v jednom maloměstě v sídlištní samošce frontu u kasy. Předemnou defiloval jeden důchodce za druhým. Konečně došlo až na chlápeka přede mnou. "Tak copak to máme?" usmála se ještě čerstvá prodavačka a začala dědkovi vyndávat nákup z košíku. Asi by mu v jeho věku upadla pazoura, kdyby ho vyndal na pás sám.

Mléko, píp, dva jogurty, píp, píp, pašti-ka, píp, půlka chleba, ťuky ťuky ťuky... Chlápek se celou dobu rozhlížel po prodej-

ně, jako by se mu od pokladní dostávalo nejhoršího příkoří a odpípané položky beze slova strkal do tašky. Pak došlo na rohlíky.

„Rohlíčků máme...“ zkusila rozpustit ledy pokladní. Marně. Vzala teda do ruky pytlík a povídá: „Pět rohlíků...“, Chlápek už natahoval ruku, když se pokladní zarazila a ještě se na rohlíky zadívala. „Co je s nima?“ zahuhňal překvapeně chlap. „Nic, nic,“ usmála se pokladní. „Jenom jsem koukala, jestli jsou vobyčejný, nebo sýrový.“ Dědek na ni vyvalil oči. „Sýrový?“

„Ne, ne, sýrový, víte? Se sejrem, jestli nemáte, ty jsou dražší,“ vysvětluje pokladní a podává pytlík s rohlíkama. Ale senil už se bloknul. „Jak to, sýrový?“ zahuhňal zase, odtáhnul se a zhnuseně se zadíval na pytlík, jako by od něj mohl chytit lepru. „Ale ne, sýrový. Sýrový!“ Zkusila to ještě pokladní. „Ale vy máte stejně normální, obyčejný, víte? Obyčejný.“

Chlápek: „Ale já nechci sýrový rohlíky.“

Prodavačka: „Ty nejsou syrový, jsou do-brý, nic jim není.“

Chlápek, s očima vypoulenýma strachem: „Eee, já je nechci.“ A vypadá to, že se o něj pokouší infarkt.

Prodavačka nasupila obličej a kapitulovala. „Takže si je nevěmete,“ řekla už spíš jako oznámení než jako otázku. „Eeeh,“ zasípal chlap. Prodavačka nehnula brvou a dala rohlíky stranou. Kasa zacvakala, chlápek lovil v peněženke. V tu chvíli to nevydržela panímáma za mnou a uhodila na chlápeka: „Tak proč ste si ty sejrový rohlíky bral, když je pak nechcete. Zdržujete frontu!“

Bejt tam v tu chvíli nějaký dobrý režisér, tak z následujících 2 až 3 vteřin, kdy na sebe chlap, prodavačka a ta ženská koukali, udělá celovečerač. Celovečerač o tom, že lidstvo musí bejt nabeton nějaká slepá větve vývoje na Zemi a zdegenerovalo na pokrač zániku. „Hu,“ řekl nakonec chlápek a odpotácel se.

Canny

Strž (velký recenzní prostředek)

Čtenářský zdeníček 1

Je to debilní název, ale i debilní věci by měly mít šanci na existenci. A nejen proto, aby vyvažovaly hladinu a pomáhaly ozřejmovat ty geniální. Povinné čtení ze základní školy, stvrzené zápisem do „čtenářského deníku“, jsem na gymnáziu přijal za své. Nikdo mě do toho nemusel nutit. Co jsem přečetl, tak jsem si zapsal – větu, odstavec, názor. Ono se to někdy sejde. Činím tak do dnes i přes ataku lenosti.

Neuvádím data vydání, protože prozrazovat stáří knih je nevyhovné.

Jan Franz: Studie

Přípravila a ediční poznámku napsala K. Kováčová.

CK sv. Vojtěcha

Kdo vlastně byl Jan Franz, který jako tajemný návštěvník prošel spěšně českou kulturou, muž hluboké mravní integrity, přísný, strohý, mlčenlivý, intelektuální neúplatný kritik, štedrý posel a tlumočnick nejvyšších hodnot? Otázkou si hned odpověděl literární historik M. Trávníček, který edičně zpracoval texty literárního kritika a překladatele J. Franze (1910–1946). Publikace obsahuje jeho studie (Gellner, Durych, Čep, Nezval, Biebl), čtyři dopisy J. Čepovi (1933), vzpomínku Franzova učitele V. Křištofa a Franzovo „heslo“ (Trávníček). V jednom z dopisů Čepovi napsal: *A zrovna jsem také začal Bloye z gruntu znova číst, protože by se člověk se svou „rovnováhou“ zardusil. To bychom si měli (mohli) stále připomínat.*

Tyhle věty, který si z knihy vyrvu a pak jimi ozdobím jiný dortík, se mi líbí nejvíce. „Zadusit se rovnováhou“ je zcela přesné označení toho dobráčkovství a pohodičky, toho smradlavého optimismu zadřených motorů.

Karel Zlín: V kraji Oxymoronu

Host

Malíř se vydává na cestu po povrchu plátna v touze zabít sebe sama a nalézt ve svém těle někoho jiného: někoho, kdo byl přivolán k životu

*Malbou. / Obzor je zahlédnutelný za zmítající se clonou, za níž se skrývá zobrazované. / Je možné jít světlem, je-li odvaha pokrývat lněné plátno kostní černí uchráněna nebezpečí padat do léčky sebeklamu. Sebeklam mění plátno v bezednou propast, která pohltí toho, kdo se drží štětce jako někdo, kdo trpí závratí (Malba). Básník. Sochař. Malíř. Překladatel. Tím vším je K. Zlín, který od r. 1976 žije ve Francii a jehož kniha mimo 44 textů ve dvou oddílech přináší i 25 stran kreseb (Stéla a znak). A je až krutě otevřený: *Každý tvůrce je sužován jistotou, že nakonec všichni budeme odsouzeni vdechovat neregenerovaný vzduch, který už jsme jednou vydechli (Hyperkapnos).**

Zlín je jeden z těch, na které jaksi nezbylo nikde místo, ale při jiné konstelaci by byl hvězdou první velikosti (i když jemu samotnému by to asi bylo odporné). I to je součást literárních labyrintů. Podložit si hlavu laurem, ale už nevstát, ani kdyby vás chtěli vozit na alegorickém voze.

Boria Sax: Zvířata ve Třetí říši. Domácí mazlíčci, obětní beránci a holocaust

Přeložil Stanislav Pavlíček

Dokořán, edice aliter (sv. 11)

Tradiční dělicí čáru mezi lidmi a zvířaty nahradily jiné odlišnosti, zejména odlišnosti mezi různými etnickými a rasovými skupinami. Člověk mohl být míšencem neboli Mischlingem (toto slovo se v němčině rovněž užívalo pro zvířecí křížence), ale nebylo možné, aby byl zároveň Němcem a Židem. /.../ Skupina sedláků z jedné malé obce dala dohromady peníze a zakoupila si za ně býka pro své krávy. Vládní orgány však rozhodly, že jejich býk je židovský a nesmí být používán k reprodukci. Bella Frommová, která o tom v roce 1936 informovala, k tomu podotkla, že ji „překvapilo zjištění, že existuje něco takového jako neárijská kráva“. B. Sax, historik a lingvista, zabývající se ochranou lidských práv, sepsal „dějiny“ nacistické „biokracie“, přírodní hierarchie „nadřazených“ a „podřazených“ bytostí, která ospravedlňovala vraždit ve jménu přírody a krajiny. Připravte se na smutné a mrazivé čtení, protože nejde pouze o historii: Copak my dnes máme vyřešený postoj ke zvířatům?

Docela by mě zajímalo, jaké jsou náklady těchto knih? Jak moc to koho zajímá. Většinou jsou to facky naší civilizaci, bodyčky a vůbec tvrdé zacházení. Ale my jsme tady otrlí.

Vyrazil z Columbie ve státě Tennessee na východ, na pobřeží Severní Karolíny, pak dolů na jih, přes Louisianu, Texas a Nové Mexiko na západ do Utahu, k Tichému oceánu se přiblížil v Oregonu a pak zase na východ podél kanadských hranic, přes jezera, až do Maine.

William Least Heat-Moon: Modré silnice. Cesta do nitra Ameriky

Přeložili Luba a Rudolf Pellarovi

Paseka

V prvním jarním dnu roku 1978 vyjel autor ve Fordově dodávce, kterou pojmenoval Tanec duchů, na 13 000 mil dlouhou cestu po vedlejších, „okresních“ cestách Spojených států. Nechtěl jen přehodit směr svého života, ale vábila ho i místa s těmi podivuhodnými názvy, o kterých se člověk dočte v mapách, ale málokdo je navštívil. Vyrazil z Columbie ve státě Tennessee na východ, na pobřeží Severní Karolíny, pak dolů na jih, přes Louisianu, Texas a Nové Mexiko na západ do Utahu, k Tichému oceánu se přiblížil v Oregonu a pak zase na východ podél kanadských hranic, přes jezera, až do Maine. V New Jersey uzavřel „americký kruh“ a vrátil se zpět do výchozího bodu. *Když mi pumpař naplnil nádrž, podíval se na mé číslo a zeptal se. „Tak co, domů? A vodkad?“ „Odtamtud, kde jsem byl.“ „Vodkad vodjinad“,“ opáčil. Pouť osamělé zpracovaná do knižní podoby není zprávou o odvrácené straně Ameriky, ale o jiné Americe. O té obyčejně neobyčejné. Možná vás při četbě přepadne nutkavá potřeba broukat si refrén z písničky Zrychlený vlak od Oldřicha Janoty: *I cesta může být cíl...**

Když mi bylo 18, tak každé „on the road“ jsem bláznivě miloval, protože cesta se rovnala svobodě. I blbé noční několikakilometrové pochody na sobotní zábavy byly neobyčejně svobodné. Dneska jen pianko. Na dva tři dny vypadnout a pak se skoro jako spráskaný pes vrátit do boudičky. Ha haf haf ouuu....

Alvin Toffler, Heidi Tofflerová:

Válka a antiválka. Jak porozumět dnešnímu globálnímu chaosu

Přeložili Bohuslav Blažek a Jan Miřejovský

Dokořán, Argo

Když se řekne slovo *futureologie*, většinou se nám přitom vybaví jméno manželů Tofflerových. Ti svými knihami (především tituly *Šok z budoucnosti* a *Třetí vlna* – obě vyšly česky) výrazně ovlivnili vývoj některých věd (např. politologie), ale především vojenské strategie, kteří si uvědomili nutnost změny vojenské doktríny (což dokazuje způsob vedení války v Perském zálivu v r. 1991). Tofflerovi rozvíjejí tezi o tom, že lidská civilizace je od poloviny 20. století zásadně formována tzv. třetí, informační vlnou (první vlna byla zemědělská,

druhá industrializační). Kniha vydaná v edici *aliter* se pokouší popsat „nové“ vztahy mezi vědou, ekonomikou a válkou, a tím zároveň „předpovědět“ novou teorii vedení válek a především toho, jak jim předcházet. *Nenabízíme zde žádný všelék, ale spíše nový způsob myšlení o válce. Ten by podle našeho soudu mohl být skromným příspěvkem k míru, protože revoluce ve výzbroji si žádá i revoluci v instrumentáriu pro vytváření míru. / Antiválky se musejí dokázat vyrovnat válkám, kterým se snaží zabránit.*

Psát o válkách je skoro tak dobré řemeslo, jako ty války dělat. Když se člověk etabluje v oboru, tak má vystaráno. Ale co když ho nějaká ta válka doběhne, když mu zatuká na práh? Pořád by měl takový spisec naostřené brko?

Jaroslav Hutka: Slova & písně

Originální lept Jiří Anderle, doslov František Dvořák, bibliografickými poznámkami opatřil Jan Šulc.

Spolek českých bibliofilů

Navštěvoval sice moje přednášky z dějin výtvarného umění, ale jinak do školy docházel provokativně soustavně pozdě, často, vlastně neustále až tak o půl jedenácté. To napsal o písničkářovi J. Hutkovi jeho tehdejší kantor z pražské umprumky prof. F. Dvořák. Slova „provokativně“ a „soustavně“ výstižně vypovídají o Hutkových aktivitách více než mnohastránkové rozbor. Výběr 15 jeho nejznámějších textů, které se již dávno proměnily v poezii, vydal v bibliofilské úpravě SČB. Není právě teď čas zabroukat si společně: *A co je vesmír? / Snad jenom ta chvíle / Kdy se člověk do propasti řítí (Pravděpodobné vzdálenosti)?*

Já mám pro Hutku slabost. Přece jen je to generál českých hipisáků. Kdo z těch ostatních frajtrů to dokázal. Místo maršálských holí měli v chlebníčcích v celofánu vařená vejce a na nich kaňky z roztekle propisky.

Raúl Rivero: Důkazy spojení

Přeložil Stanislav Škoda, doslov Anežka Charvátová.

Fra

Autor, básník a novinář byl v r. 2003 zatčen a odsouzen kubánským režimem na dvacet let. Ve více než šedesáti krátkých, někdy jen stránkových textech, žánrově těžko zařaditelných, spojujících reportáž, rozhovor, esej, črtu do útvaru odkazujícího k linii magické-

ho realismu, připravil pro čtenáře jakéhosi průvodce současnou Kubou. Osudy Kubánců (a nejen těch, kteří již dávno nepívají *Cuba sí, Yankee no!*) jsou doplněny krátkými a lakonickými glosami: *Aby kubánský režim zabránil vzrůstajícímu krádežnictví, přepadením, vraždám, podvodům a korupci, začal ve velkém plnit kriminály. To, co by ale měl plnit spíš, jsou regály obchodů (Černá kronika)*. Rivero si navíc se čtenářem ještě hraje občasnými literárními výpůjčkami v názvech svých textů (*Sezona v pekle, Náš blbec v Havaně, Čtyřicet roků samoty, Lesk a bída svobodných matek, Pět negrů na odstřel, Vzdálené pahorky* atd.).

Knihu by si měli povinně přečíst všichni revoluční snílkové, aby se dozvěděli, že jsou země, v nichž by mohli být kvůli světu snění odsouzeni za tzv. ohrožování (*peligrosidad*, predelikvence; nic se zatím nestalo, ale mohlo by se stát). Více o autorovi: www.raulrivero.com.

Ale ani tisíc Riverů nezabrání prodeji triček s ikonou vraha Guevary. To je výhoda byznysu. Dejte mi pár milionů a z Mengeleho uděláme dětem vyžadovanou figurku na hraní. Vždyť jde o hovno.

Jakub Šofar

Krmelec

(rubrika ukradená z Tvaru.

Tvar měl Kulturní krmítko

a my chceme taky krmit zvířata)

Účastníci zájezdu

Knihu jsem nečetl, takže mi ve filmu nic nechybělo ani nepřebývalo. Velice milé, vtipné, zábavné a zároveň ze života dost dobře odpozorované, až z toho mrazí. Málokdy jsem u českého filmu cítil s tolika postavami najednou. Herci (i neherci) jsou skvělí napříč generacemi i velikostmi rolí, mimořádně zdařilá mi přijde i hudba. Radost pohledět.

(hh)

Dějiny médií v kritické reflexi

Německý teoretik médií Dieter Prokop patří k pokračovatelům frankfurtské kritické školy a navazuje zejména na jejího pozdějšího představitele Jürgena Habermase. Ve svých pracích se zaměřuje především na kritické zkoumání soudobých médií. V rozsáhlé publikaci *Der Kampf um die Medien*, která vyšla v českém překladu Barbory Köpplové a Moniky Loderové jako *Boj o média*, se Prokop vrací až do antiky a podrobně probírá celé další dějiny médií, resp. médií avant-á-léttre. Podnětné mediálně-archeologické sondy doprovází podrobným výkladem dějin i toho, jak významní filosofové přispěli budování terminologie pozdější mediální teorie.

Podrobné klasifikaci a diferenciaci Prokop podrobuje především vývoj denního tisku; zvláště jeho obsah, dostupnost, a tedy i cílové publikum, míru aktuality zpráv a jejich charakter. Popisuje vznik novin od předražených německých *Neue Zeitungen* (které se zpočátku opisovaly ručně, byly distribuovány kurýry a kolovaly po několika čtenářích) až po cenově dostupný penny press v Anglii a USA. Odhaluje i fenomén tzv. objektivního zpravodajství, které je od jisté doby normou – alespoň proklamovanou – téměř ve všech novinách: Vzniklo asi v polovině 19. století u tiskových agentur, které informace rešeršovaly záměrně neutrálně, aby z plejády názorově či politicky vyhraněných novin nepřišly o jediného možného zákazníka. Genealogie médií, která vznikala až v 19. a 20. století, již nejsou tak podrobné. Nejvíce prostoru Prokop věnuje filmu, a pak fotografii, televizi, rádiu a novým médiím. Zabývá se také médií, které těm „finálním“ technologicky předcházely – např. camera obscura, fantascopu, diorámatu či daguerrotypii v případě fotografie, resp. fotoaparátu, nebo thaumatropu či zootropu v případě filmu. Zvláště poutavý je jeho výklad o vývoji kinematografie od rané podoby atrakce až po hollywoodský typ narativního filmu s hereckými hvězdami.

S ohledem na předešlé autorovy publikace je jasné, že Prokop vykládá dějiny také proto, aby jejich prostřednictvím kritizoval současnost. V předmluvě např. zmiňuje podobnosti mezi tím, jak absolutistická knížata ovládala a cenzurovala tisk, a tím, jak se dnes mediální moc soustředí do rukou majitelů nadnárodních koncernů. Prokop vytýčuje nový kritický program, který ale nepostuluje pouze výhrady vůči masmédiím a kulturnímu průmyslu, jak to činili raní představitelé frankfurtské školy. V jeho programu „má být zahrnuta nejen analýza deformací, ale i všeho, co se proti nim vzpouzí. Nové kritické zkoumání médií... sleduje, kde a jak se vyvíjejí v historii médií události, které posilují identitu, solidárnost, racionálně diskurzivní komunikační a rozhodovací formy. Dále se snaží

přijít na to, jaká moc, jaké ekonomické struktury a jaké teorie jim bránily prosadit se a v jakých strukturálním konstelacích se navzdory veškerým mocenským a ekonomickým zájmům – a často i jejich prostřednictvím – prosazovaly.“ (s. 8) Tomu má napomoci přesná analýza historické konstelace zájmů a střetů jednotlivých skupin: např. poddaných a šlechty, pohanů a věřících, státu a průmyslu apod.

Prokopa v dějinách zajímá hlavně to, kdy a jak se mluví o masách a o tom, jak jimi lze médii manipulovat (Le Bonn, částečně Freud a Nietzsche). Marx s Engelsem autor vyzdvihuje jako ty, kteří se na masy poprvé dívali jako na soubor racionálních jedinců. „Boj o média“ v titulu knihy se dá chápat jako parafráze marxistické teze o vzestupu proletariátu, přenesená na dějiny médií: O média, resp. o svobodu slova, o cenu a náklad novin apod., se v průběhu dějin vede neustálá válka mezi masami a vládci, resp. podnikateli. Tato cesta za svobodou a sebeuvědoměním mas prostřednictvím médií není přímá a lineární, ale cyklická. Prokop je kritický vůči současným médiím a jednou z ambicí jeho genealogie je i to, aby čtenáři ukázal, že oproti „temné minulosti“ se zase až tolik nezměnilo. Překvapí ale, že Prokop není jednoznačným soudím bulvárního tisku. Nesouhlasí např. s Habermasovou kritikou „senzačního tisku“, konkrétně Pullitzerova New York World. Přestože Pullitzer začal s bulvárními strategiemi skandálu, podpíranými velkými titulky, jeho senzacechtiví novináři byli ve skutečnosti prvními investigativními žurnalisty, „hlídacími psy demokracie“. Prokop kritizuje i další představitele frankfurtské školy, na jejíž tradici jinak navazuje: oprávněně např. Benjamina s jeho vnořením, rozptýleným vnímáním a technickou reprodukovatelností (s. 270, 271) a Adornoovu jednostrannou koncepci kulturního průmyslu (s. 279). Podle Prokopa není nutné vyhroňovat se vůči masovému charakteru médií – jak to činili představitelé frankfurt-

ské školy –, protože to je prostě jejich přirozenost; stojí ale bojovat za to, aby jejich obsahy masy neohlupovaly. Příkladem pozitivního masmédia jsou mu music hally a vaudevilly. Zde podle něj masy měly možnost prostřednictvím reakcí na komponovanou zábavní představení ventilovat společenskou kritiku. Prokopovi jde o to, aby publikum mělo možnost rezonance. Rané filmové grotesky (slapsticks) chápe také jako místo ventilace sociální kritiky: Vystupuje zde zpravidla hloupý, nabubřelý a tyranský policista, kterému je jeho hřebínek srážen pravidelnými uklouznutími na banánové šlupce nebo trefami šlehačkových dortů do jeho obličeje. Prokop se ale podle mě tímto jednostranným pojetím svobody mas pouze jako rezonance dopouští i přehmatů, nebo dokonce demagogie. Např. když viní novověké šířitele laterny magiky ze záměrného ohlupování lidí: Lidé přeci tuto zábavu i pozdější podobné vyhledávali také s tím zámyslem, že si chtěli užívat slast ze strachu. Proto se ve 20. století staly oblíbenou zábavou filmové horory.

Přehledový charakter knihy, trochu překkenná, ale proto i přístupná dikce, chronologické a podrobné členění textu do kapitol a subkapitol činí z monografie německého teoretika mj. vhodnou příručku pro středoškolské a vysokoškolské studenty. Kritický náboj knihy je spíše podprahový, převažuje empirie, a proto jde o výborný zdroj informací. Přes většinou suchopárnou dikci se Prokop občas blýskne dvojznačností, vtipem nebo trochu skrývanou ironií, zvláště při výběru řídkých citací z dobového tisku. Poutavé jsou také např. popisy éteričnosti filmových hvězd, např. Marilyn Monroe (s. 297).

Jaroslav Balvín ml.

Dieter Prokop, Boj o média. Z německého originálu Der Kampf um die Medien přeložily Barbora Köpplová a Monika Loderová. Karolinum, Praha 2005

Kočka na kolejích

Kočkou na kolejích zahajovalo v roce 1965 svoji existenci legendární Divadlo za branou.

Ivo Šorman nyní uvedl aktovku jako první, obnovenou premiéru v komorním sálku nového žižkovského působiště Divadla Vikadlo. Původní inscenace Divadelního studia Neklid se tak po dvou letech vrátila na jeviště s pozměněným obsazením – Petra Vernera vystřídal v roli Vény Filip Čáp.

Režisér přizval k odborné dramaturgické spolupráci samotného Josefa Topola. Představení se tak soustřeďuje především na vztah mileneckého páru, který se obnažuje a vyhrocuje v dialozích vedených ve zdánlivě skutečné krajině kolem železniční zastávky. Ačkoliv režie ne plně využila potenciálu textu ve smyslu konkrétní herecké akce – a omluvou budiž skutečně omezený prostor jinak pěkně řešené scény –, je nutné smeknout před živým a přesně nuanovaným výkonem Filipa Čápa i méně výrazným, poetičtější podáním Eriky Deutschové v roli Évi. Hudba Filipa Topola jako by ulamovala hroty strachu a tísnivosti a potlačovala úzkost, úlevu ale nepřináší. I hlediště plné převážně třicátníků potvrzuje, že „aktualita“ Topolovy Kočky na kolejích se zdaleka nevyčerpává dobou svého vzniku. Snad se k tomuto dramatikovi bude české divadlo vracet častěji.

Nikola Richtrová

PS. Divadlo Vikadlo uvádí také další hru Josefa Topola – Slavíka k večeri, kterého s posluchači Vyšší odborné školy herecké v Praze nastudovali M. Bačkovský a H. Patejříková.

Divadlo Vikadlo. Josef Topol: Kočka na kolejích, režie Ivo Šorman, obnovená premiéra 3. března 2005

Kanály

(1)

RSS aneb Čtení mezi řádky

(11 dnů z dubna 2006)

(1)

(1)

Luxusní prádlo dokáže
s tělem zázraky.

(novinky, 13.)

Řekněme, že musíme
vynásobit 6 x 8.

Uděláme to tak, že
vynásobíme jejich
doplňky do desíti.

Česka republika je v ilegální imigraci do USA na druhém místě hned za Mexikem a v reputaci o celkové pověsti Cesi už dávno předbehli i občané Nigerie s jejich slavnými dopisy o tom, jak do svého bankovního účtu převedou miliony dolarů. Ale o tom vám žádné české noviny neapišou, co? (Ross Hedvicek, 7.) V podminekách, které zásadním způsobem porušují základní lidská práva, však žijí tisíce lidí v desítkách jiných ústavů sociální péče v celé České republice. (aktualne 7.) Jeden můj kolega říká, že možná žijeme v období dějin, které bude považováno za jedno z nejhloupějších. S tím souhlasím. (idnes, 9.) Před nějakou dobou dávali v televizi jako kuriozitu příběh vzkazu v lahvi, který výhradně díky mořským proudům doplul od anglických břehů až do Austrálie. Jak musel být překvapen dětský odesílatel, když mu od protinožců přišla odpověď. (lupa, 10.) Dennett zmiňuje, že starost o "spokojenost věcí" je směšná, ale příliš nerozebírá souvislost tohoto myšlení s duševní poruchou (samozřejmě ale můžete těžko vědět, co si přejí šatník, alespoň pokud jste tedy ještě rámcově přičetní. Následně se proto vytváří další blud, totiž že k vám věci hovoří a svá přání vám všelijak sdělují atd.) (scienceworld, 10.) Než DVD do skříně uložíme ... musíme jeho obsah převést na pevný disk. A právě o tom, kterak tento převod provést, si budeme povídat dnes. (mujmac, 10.) Mediální gigant Walt Disney nabídne část nových programů na internetu. (novinky 10.) Připojení

Rakouska k nacistickému Německu na jaře 1938 – tzv. anšlus – byl pro mnohé Rakušany vítanou událostí. (ihned, 10.) Subutex vytlačil i heroin, a to i přesto, že účinek subutexu lze podle odborníků ve srovnání s heroinem charakterizovat jako méně „záblavný“. (idnes, 10.) Pražský Dopravní podnik si však podle mého názoru objednal pouze jeden schod, protože taková tramvaj se lépe mediálně prezentuje. Je to vyložení vzhledová záležitost, ovšem už podstatně méně funkční. (idnes, 11.) Tento trend je dán především díky partnerským svazkům, kdy žena a muž neuzavírají formální sňatek, neberou na sebe všechny závazky, které z tohoto společenského aktu plynou, ale fakticky žijí způsobem, který se manželství velmi blíží. (novinky, 11.) Značka Rolls-Royce, nejznámější automobilka vyrábějící luxusní sedany a limuzíny, představila nedávno model Phantom v prodlouženém provedení. Bohužel zatím nebylo možno si jej zakoupit v Evropě, protože vozy byly určeny výhradně pro asijské trhy. (novinky, 11.) Navrhla skleničky, jež mají integrovaný tenký displej a je s nimi možné pracovat jako s jednoduchým komunikátorem. Na skle jsou vidět obrázky ostatních návštěvníků s bližšími informacemi. Jestliže se objeví někdo, kdo odpovídá představám pozorovatele, je možné s ním pomocí skleničky zahájit komunikaci v podobě chatu – na sklenici je dotykový displej s klávesnicí. (lidovky, 11.) Každé čtvrté dívce a šestému chlapci z posledního ročníku pražských gymnázií už někdo nabídl peníze za sex. Zhruba čtyři procenta devatenáctiletých studentek a dvě procenta studentů pak přiznávají, že si za

V příštích letech budou sice tištěné noviny nadále ztrácet své postavení a internet je bude zdánlivě „válcovat“, nicméně vždy jim zůstane jistá část čtenářské obce věrná.

(1)

(1)

(1)

(aktuellne, 17.)

(1)

sex peníze vzala. (aktualne, 11.) Devatenáctiletá česká tenistka Kateřina Böhmová a její matka byly zatčeny na Floridě poté, co údajně ukradly v tamějším obchodním domě Belk oděvy a šperky v hodnotě asi 450 dolarů. (blisty, 11.) Po vyhrocené volební kampani, v níž se zformují dva na pohled nesmiřitelné tábory, vítěz může vykázat jen velmi těsný výsledek. Důsledek: vláda se slabým mandátem, která jen s obtížemi prosazuje svůj program, pokud vůbec. Je třeba k němu dodat prohlubující se a šířící se nedůvěru občanů v politiku. Mezi nimiž rostou dvě skupiny, rozhněvaní a lhostejní. (ihned, 11.) Zavedení rychlovlaků v Česku není místní nahodilostí. „Ale jde i o spojení Vídeň - Berlín, které nepůjde donekonečna objíždět spodem“, říká dopravní odborník Petr Moos (ihned, 11.) Jenže jména agentů a údajných operací KGB se dosud od něho nikdo nedozvěděl. Savekina totiž v průběhu úředního řízení postihla mrtvice a od té doby nemůže mluvit ani chodit. (idnes, 12.) „Je tady strach, že by sem přišla výroba z Číny. Tam už dokáží vyrobit i velmi kvalitní záležitosti. Ten strach jako by si chtěl udržet západní kulturu. Trendy se už zrekly etnických kombinací“, upozornila. (novinky, 12.) „Jsme velice znepokojeni, protože Britové, kteří chtějí sexuálně zneužívat děti, stále častěji i kvůli rozmachu levných aerolinek putují do zemí jako Rumunsko nebo Česko.“ (lidovky, 12.) Francie má v Čadu základy a více než tisíc mužů ve zbraní. Je však nepravděpodobné, že by zasáhli do bojů. Vůdce povstalců – bývalý ministr zahraničí Laona Gong – pobývá v Paříži a odtud rebelii řídí. (aktualne, 13.) „Fenomén mo-

derního otroctví je ve Francii na vzestupu“, řekla mluvčí výboru Zina Roubahová. (aktualne, 13.) Varšavská smlouva, vojenské sdružení evropských komunistických zemí, vytvářela téměř až do konce své existence pouze útočné plány na obsazení západní Evropy. (idnes, 13.) Luxusní prádlo dokáže s tělem zázraky. (novinky, 13.) Řekněme, že musíme vynásobit 6×8 . Uděláme to tak, že vynásobíme jejich doplňky do desíti. $2 \times 4 = 8$, tím máme jednotky. Násobená čísla sečteme a odečteme 10, a máme desítky: $6 + 8 - 10 = 4$. Jak vidno, tento postup vychází vlastně z rovnosti: $a \times b = 10(a + b - 10) + (10 - a)(10 - b)$ (scienceworld, 13.) Mějme ale na paměti, že „vznik mnohobuněčnosti“ je v případě metazoi prostě transformace jednobuněčných holozoi v primitivní mnohobuněčné živočichy. Jde o rekonstrukci této unikátní fylogenetické události a žádné povrchní analogie s jinými skupinami organismů nám tu nepomohou, neboť žádné „obecné fylogenetické zákony“ neplatí, a pokud by snad přece platily, nevíme o nich a nemůžeme s jejich platností a prioritou počítat. (scienceworld, 13.) Teprve tři roky stará holčička udala policii svého otce, když byla od mala učena tomu, aby nikdy za žádných okolností nelhala. (novinky, 14.) Severní Karolína se může stát prvním státem USA, kde by se mohly monitorovat reakce mozku během popravky odsouzenec. Metoda má potvrdit, že si popravovaná osoba situaci opravdu neuvědomuje. (idnes 14.) Policisté dopadli bankovního lupiče (li-

dovky, 15.) Spojené státy vyslaly válečné lodě na pomoc americké plachetnici, kterou údajně u jemenských břehů napadli piráti. (ihned, 16.) Chudší ženy finanční status partnera nadřadily jeho vzhledu. Ty s vyššími příjmy naopak fyzickou atraktivitu považují za důležitější. (novinky, 16.) „Název Česko je gramaticky logický, avšak nesympatický. Jeho užití nelze nadiktovat ani přikázat vyhláškou, ba dokonce ani zákonem“, řekl v senátní diskusi senátor Jaroslav Šula. (aktualne, 17.) V příštích letech budou sice tištěné noviny nadále ztrácet své postavení a internet je bude zdánlivě „válcovat“, nicméně vždy jim zůstane jistá část čtenářské obce věrná. (aktuellne, 17.) Je pro mne hrůzou, že v bohaté společnosti, jakou Česká republika na prahu 21. století bezesporu je, mohla byrokratická mašinérie zahnat člověka po celoživotní práci, do takto neúnosné životní situace. (blisty, 17.) „Inkluzivita“ znamená, že se nikdo apriorně nevylučuje z národa kvůli své třídní příslušnosti, rasovému původu či politickému přesvědčení. (blisty, 17.) Mnoho lidí si myslí, že třicetisekundová reklama s nástupem digitální televize zanikne. Vždyť lidé se teď už mohou rozhodnout, zda reklamu sledovat či ne. (ihned, 18.)

(1)

vybral
Jakub Tayari

DOBŘÁ ADRESA A SDRUŽENÍ ČESKÝCH UMĚLCŮ GRAFIKŮ HOLLAR

vás zvou
na výstavu:

ČESKÁ GRAFIKA 60. LET

Jan Koblasa

Od 27. 4. do 28. 5. 2006 v Galerii Hollar, Smetanovo nábřeží 6, Praha 1

Naděžda Plíšková

ČESKÁ GRAFIKA 60. LET

Lucie Dudková

Bolest

Kluci na ni pokřikovali, že by ji chtěli vymrdat do bezvědomí, ještě v dobách, kdy většina z nich ani netušila, co to znamená. Vladěk se k nim nikdy nepřipojoval. Tušil, že ta slova znamenají něco strašného a Bolest byla příliš krásná, než aby jí mohl ubližovat. Navíc věděl, že za něco takového by jej matka přísně ztrestala. Musel by sedět na hrachu a odříkávat otčenáše. Pěkně za sebou, jako malou násobilku. Jeho matka vždycky věděla, co je správné. Seděla způsobně za stolem a přebírala hrách nebo čočku. Seděla vzpřímená v křesle a zašívala Vladkovy punčochy. Postávala u plotny a vařila zdravá jídla. Pečovala o Vladka, když byl nemocný. Modlila se za spasení hříšníků a byla pokorná. Byla tak čistá, až se jí Vladěk štítil dotknout. Ostatně byla to jeho matka a vždycky mu dávala jíst.

Bolest měla dlouhé vlasy, které si splétala do uzlu. Rty si potírala růžovým leskem a používala řasenku. Uměla rychle běhat a skákat přes švihadlo, ale skákat gumu nebo panáka ji nikdy moc nebralo. Zapálenou petardu udržela v sevřené dlani nejdýl ze všech kluků a nikdy se jí nic nestalo. Vlad-

(*8. 6. 1982, † 5. 7. 2005) Vyrůstala na vesnici Příkazy (u Olomouce), vystudovala gymnázium v Litovli a Slezskou univerzitu v Opavě (obor čeština–dějepis). Ještě před promocí zemřela při dopravní nehodě.

Dobrá adresa vydává její povídky postupně v jednotlivých číslech.

Některé z nich vyšly ve sbornících Šrámkovy Sobotky.

kovi vždycky stačilo trochu přivřít oči a uviděl ji před sebou. Blondatou pihovatou holku, co tak trošku šilhá na levé oko. Přistěhovala se k nim až do třetí třídy a to jí bylo zrovna osm let.

– Krásné je jenom to, co je čisté. To si, Vladku, pamatuj, – říkávala maminka. Pak se obvykle přemístila do kuchyně a zapálila si cigaretu. Kouřila vždycky poté, co pronešla něco moudrého.

Bolest byla obalená ve staré zácloně s velkými oky a prohlížela se v zrcadle. Pak si rozpustila vlasy, olízla rty a zeptala se ho, jestli vypadá jako nevěsta. Vladek přisvědčil. Byla velice krásná, protože byla úplně čistá a podobala se bolesti více než kdykoli předtím. Chodívala si k nim hrát. Její rodiče měli nějaké problémy a Vladkova maminka slíbila její matce, že se o ni občas postará. Bolest problémy jejích rodičů nezajímaly. Líbilo se jí, že je krásná a že může sekyrovat Vladka.

Budeme si hrát na království. Bude plné motýlů a medonosných včeliček. Budou v něm žít medvědi a fauni a satyrové. Bude se rozkládat uprostřed lesů z mluvících stromů, ve kterých budou pramenit studánky s živou a mrtvou vodou. Kolem dokola bude moře s převozníkem Cháronem. Četla jsem o něčem podobném knihu, víš? Je samozřejmé, že budu princezna a ty budeš můj sluha. No, nedívej se na mě tak ukřivděně, sluho, a dones mi něco k jídlu. Ne, že bych měla hlad, princeznám pořád někdo něco podstrojuje a mně nejnak, přesto však bych něco malého zakousla. Umíchej mi vaječnu ze tří vajec, namaž ni k tomu krajíc máslem, a jestli vám ještě zbylo nějaký mlíko, tak mi můžeš uvařit kakao, ale hodně sladký. Přines mi to na podnose a dej k tomu nějakou kytku, aby to bylo jako nóbl. Já si tady zatím sednu a budu vládnout. A pohni si, nehodí se, aby moje královská výsost musela čekat na večeri.

Vladek uměl úžasná míchaná vajíčka a Bolest jeho umění dokázala náležitě ocenit. Taky uměl splétat Bolestiny mokré vlasy do tenkých copánků. Když se pak ráno vzbudila a copánky rozpletla, kroutily se jí jako malinkatá rozpustilá hádka. Mohla se pak o přestávce procházet po chodbách s rozpuštěnými vlasy a machrovat, že je v podstatě kudrnatá, což nebyla pravda. Měla vlasy jako hřebíky. Učitelky Bolest nikdy moc v lásce neměly. Byla chytrá, ale hrozně líná a v obličejí se jí zračilo cosi, co se paní ředitelka na třídních schůzkách nerozpakovala nazvat chlípností. Bolestinu matku to nijak nepřekvapilo. Řekla, že to má po otci a že ví, jak moc bude muset Bolest v příštích letech hlídat, aby snad předčasně nepřišla do jiného stavu. Tyto a mnohé jiné rozhovory se zpravidla velmi záhy donesly k uším samotné Bolesti, která se, poněkud zbitá a ponížená, stáhla do sebe.

Ty si, Vladku, nemyslíš, že jsem blázen, že ne? A myslíš si, že jsem krásná. Myslíš si to? Poslední dobou čtu spoustu knih a chodím se procházet do lesa. Nedělala bych to, kdybych byla špatný člověk. Dokonce mu navrhla, že si můžou hrát na něco jiného, než na princeznu a sluhu. Vladek odmítl, měl přece svou hrdost.

A pak přišlo léto. Moudří lidé zavřeli školu a nechali Vladka s Bolestí sbírat mandelinky, krmit malé králíčky a povídat si o mimozemšťanech. Bolest byla přesvědčená, že ona a Vladek pocházejí z nějaké vzdálené a úplně jiné planety, než je Země. Představovala si, že je jejich rodiče jednoho krásného dne položili na dno rakety a poslali na Zem. Tuhle tu část odkoukala ze Supermana. Žádné záhadné superschopnosti zatím u sebe ani Vladka nezaznamenala, ale utěšovala se, že se časem určitě nějaké najdou. Vladek ji v těchto jejích teoriích nadšeně podporoval. Dlužno dodat, že Vladek svou Bolest nadšeně podporoval úplně ve všem, což časem začalo

vyvolávat jisté rozpaky u jeho religiózně založené matky. Bolest byla přece jenom „zvláštní“. A pak přišel den, kdy Vladek s Bolestí seděli u stolu, dívali se na sebe a pili čaj. Byli smutní a věděli, že naposled. Slíbili si, že si budou psát, ale už tehdy tušili, že podobné sliby se nikdy neplní, a tak Bolest plakala a Vladek brečel až potom, protože byl muž.

– Jestli odejdeš, budu tě nadosmrti nenávidět – řekla Bolest a otočila se k němu zády. Markéta stála před vchodem a čekala, až ji doprovodí domů. Když viděla, že se zdraví s Bolestí, věčně se zeptala, odkud tu kurvu zná. Řekl, že z dětství, a dodal, že se dlouho neviděli a snad by nebylo nevhodné prohodit s ní pár slov. Markéta řekla, že bylo, a od té doby stála před vchodem. Vladek se rozhodl, že se Bolesti zeptá, jak se jí vede, řekne, že je mu se vede dobře, a pěkně se s ní rozloučí. Jenže Bolest o rozhovory tohoto druhu jaksi nejevila zájem a otočila se k němu zády. Vladek si povzdychl a dal si panáka. Nebylo mu zcela jasné, proč se nechává buzerovat dívkou, kterou šest let neviděl a která je mu v podstatě cizí. Bolest se vytáhla a zhubla. Vypadala smutně a na svůj věk byla už docela sešlá. Teď se však celá rozzářila. Líbilo se jí, že je krásná a že ho může sekyrovat. Sedla si k němu a položila mu hlavu na rameno. Donutila ho, aby ji viděl jako nahou osmiletou holku obalenou do zažloutlé záclony.

Byli rádi, že jsou spolu, ale neměli si co říct. Ta doba byla příliš dlouhá. Když ji potom uchopil za ruku a pokusil se ji políbit, vstala a řekla, že už musí jít. Já jsem dítě, Vladku, a děti žijí pro své potěšení. Holčičky jako já buď chtě nechtě vyrostou, nebo umřou. Ty jsi už vyrostl a měl bys jít. A Vladek vstal a šel. Markéta už před vchodem nestála, a tak šel rovnou k ní domů, aby jí vše náležitě vysvětlil. Jeho Bolest však nikam nezmizela. Vyrostla.

Alexandra Vokurková

narodila se 20. 10. 1966 v Praze, vystudovala molekulární biologii na Přírodovědecké fakultě UK. Příležitostně psala básničky, povídky a několik kratších dramát. Absolvovala kurz tvůrčího psaní na Literární akademii Josefa Škvoreckého. V roce 2005 uvedl Český rozhlas 3 – Vltava její dramatizaci povídky Dcerunky od Katherine Mansfieldové. Píše i pohádky, které předčítá svému dítěti a pro jejichž příslibené knižní vydání shání sponzory. Povídky dosud nepublikovala. Říká, že ve své tvorbě je přitahována křehkou hranicí mezi patologií a normou.

Strýček Harmasán

Alexandra
Vokurková

Na chalupu po pratetě Vomáčkové jsme jezdívali odjakživa hrozně rádi.

Strýc Koloman byl z druhé větve pratetiny rodiny, jakýsi její bratranec a ještě k tomu hodně vzdálený. Pro nás byl rozhodně strýcem nepravým. Za života pratety jsme se s ním také potkávali jenom zřídka. Jenomže teta zemřela a krkolomným řízením dědickeho vyrovnání zdědil můj otec a strýc Koloman každý tak zvanou ideální polovinu chalupy. Tak se pan Koloman Vomáčka stal znenadání našim strýcem nejbližším.

Kolomanovi se říkalo zkráceně Kola. My děti jsme mu samozřejmě přezdívaly Kokakola a radovaly jsme se, že máme v rodině alespoň podle názvu nedostatkovou dovozovou limonádu. Znamenala pro nás symbol západu, bohatství a svěťactví a snad i volnosti a svobody. Nabízely ji pouze podniky vyšší kategorie a nám byla dopřávána jen o svatbách a jiných velkých oslavách. Na rozdíl od žluté limči za dvě kačky stála deset korun.

Docent Koloman Vomáčka byl povoláním statistik. Vystudoval matematiku, ale většinu svého života pracoval v obskurních humanitních oborech. Jeho parketou se stala systematická srovnávací lingvistika – pitval a náležitě dokumentoval trendy v užívání slovních spojení.

První velký projekt, na kterém pracoval, měl za cíl studovat historický vývoj klasické řečtiny podle frekvence použití jednotlivých slov. Na kilometry milimetrového papíru rýsoval složité obrazce, ne nepodobné záznamům EKG. Říkal jim frekvenční verbalogramy a jako otisky prstů porovnával jeden každý s druhými. V pozadí výzkumu stála ambiciózní politická idea – mělo se prokázat, že řečtina je vlastně odnoží ruského jazyka, a že tudíž celá evropská civilizace stojí na pevném základě jazyka Leninových prapradědů.

Celá velkolepá studie vyústila v překvapivé zjištění, že ruština měla blíže k původnímu primitivnímu jazyku kmene severoamerických eskymáků, nežli k starověké řečtině. Výsledky byly s přelpekou „přísně tajné“ uzavřeny do trezoru a strýc Koloman povýšil do oddělení takzvané aplikované revoluční frazeologie. Od té doby se podílel na vyhodnocování agitační účinnosti stranických závěrů na základě frekvence a vzájemného uspořádání budovatelských výzev. Už nešlo o neživou a suchopárnou retrospektivu, nýbrž o výzkum aplikovaný, tvůrčí, na nejsvětější budoucnost lidstva orientovaný.

Výstupem mnohaletého bádání byl obširný svazek s titulem: „Frekvenčně-situační směrnice pro zařazování budovatelských vý-

zev do projevů.“ Ve zkrácené verzi vyšla i jako útlá, praktičtěji orientovaná brožurka s názvem: „Rukověť agitátora pro základní stranické organizace.“ V ní jste se například mohli dozvědět, že použití slovního spojení „Socialismus ubráníme“ před frází „ať žije KSČ“ v první třetině textu, má o 36,8 % vyšší agitační účinnost, než pořadí obrácené. Téměř naopak to ovšem platí u třetiny prostřední, zatímco v poslední třetině textu dále záleží na tom, zda je publikum převážně rolnického, nebo dělnického původu.

Jak mohl dospět k tak závažným závěrům, to dnes asi těžko někdo zjistí. Nás děti práce strýce Kokakoly za mák nezajímala a mnoho toho o ní, myslím, nevěděli ani naši. Strýc o svém zaměstnání vydával značně rozmlžené zprávy, protože správně tušil, že by u příbuzných z naší větve nenašel to pravé pochopení. V naší rodině se zase striktně dodržovalo přikázání řkoucí, že politika je coby téma tabu. A tak zůstane strýc Koloman v mých vzpomínkách jen šlachovitým puntíčkářem, s dlouhým, hrbolatým a vždy trochu odřeným nosem, který drží v ruce roli toaletního papíru značky Harmasán. Strýc Kola trpěl na chronickou rýmu, a protože mu jako starému mládenci připadala údržba látkových kapesníků složitá, používal místo nich toaletní papír.

Zatímco strýcova přezdívka Kokakola zanikla současně s našimi dětskými léty, ta další se ujala už natrvalo. Potajmu jsme mu totiž také přezdívali strýček Harmasán a často tak o něm mluvili i naši. Strýc skutečně bez Harmasánu neudělal ani krok. Kamkoli přišel, postavil roli na stůl, a posmrkané útržky skládal na úhledné hromádky. Známí si zvykli, ale v restauracích a jiných místech veřejných vzbuzoval občas mírné pohoršení. Strýc Kola byl natolik do sebe za-

hleděný tvor, že nevole, kterou svým počínáním vyvolával, zůstávala jemu nezjevnou. Jediné, co mu dělalo starost, bylo zásobování toaletním papírem. I ten obyčejný skládaný, tvrdý, nepoddajný a drsný trpěl občasnými výpadky v dodávkách. Toaletní papír značky Harmasán potom patřil mezi zboží vysloveně nedostatkové. Málem jak samotná Coca-Cola. Dovážel se sice jenom ze Slovenska a ani jeho kvalita nebyla bez vad – trhal se všude, jen ne v místech k tomu určených. Rozhodně ale nebyl drsný, takže k otírání části těla natolik choulolistivé, jako byl Kolomanův špičatý nos, se hodil výtečně. Strýc Koloman nasadil všechny své metodické dovednosti ke zmapování cest, kterými Harmasán proudil do maloobchodní sítě. Obvykle byla celá dodávka v jeho nákupním vozíku dříve, než se vůbec mohla vytvořit fronta před prodejnou.

Strýc Koloman se na chalupu prakticky odstěhoval. Jeho vědecká práce mu dávala značnou volnost, takže většinu týdne mohl trávit mimo hlavní město. Co nezabydlel v objektu on sám, postupně začaly okupovat balíky Harmasánu. Půda, sklepy, pietně zachovávaný pokoj po pratetě, garáž, dílna... Když se i v našich pokojích objevily nové podstropní police a úložné prostory pod postelemi, náš bezkonfliktní otec konečně vyletěl.

„Copak ses zbláznil?“ křičel na Kolomana, „tady jsou zásoby pro celý regiment stížený úplavicí. To nemůžeš spotřebovat do smrti. Copak jsme skladiště celulózky? Ještě nám celý barák lehne popelem, kvůli pitomému Harmasánu!“

Jeho argumenty nejspíš nebyly správně uspořádány, protože byl jejich agitační účinek nízký. Strýc nakrabatil odřený nos do

truchlivých vrásek člověka, který ví, a s viziionářsky tragickým laděním hlasu odtušil: „To by ses divil.“

Následující týden jsme každý našli na své posteli několik rolí toaletního papíru. Každý měl přidělenou jinou barvu. Strýc nelenil a devizový Tuzex vyplenil.

„Bude se dělat statistika“, vysvětloval na uvítanou. „Abyste viděli, jak rychle mizí. Zejména u některých,“ dodal a vyčítavě pohlédl na ženské členky osazenstva.

Tak jsme se po pár týdnech poučili o tom, že když budeme jezdit všichni na chalupu každý víkend, vydrží zásoby jen 2,46 roku. Pokud by jezdil jenom táta s bráchou, doba předzásobení by se prodloužila na 9,43 let, zatímco pokud bychom jezdily já s mámou bez mužských členů rodiny, vydržel by papír naše nájezdy jen něco málo přes tři roky. Do výpočtů byla samozřejmě zanesena možná odchylka měření, protože, jak říkal strýc: „jde přece jen o živé organismy, a ty mají hrozný sklon k nahodilým chybám.“

Strýc měl ve tváři vítězoslavné „vidíte, já vám to říkal“ a my se tehdy celkem dobře bavili. Naše barevné ruličky na kraji vany nám připomínaly velikonoce a po skončení pokusu nám bylo divné, že se zas máme na záchodě dělit o papír společný. Nejvíce se nám stýskalo po toaletním papíru, který ani nedře, ani se netrhá a ještě k tomu všemu příjemně voní. Postupem času se navíc zjistilo, že Harmasánová vycpávka pod střechou funguje jako bezvadná tepelná izolace, a my měli první div ne klimatizovanou chalupu v tehdejší socialistickém Československu.

Jenomže přišel rok osmdesátý devátý a strýc, tehdy už v důchodovém věku, byl

na výzkumném pracovišti shledán přebytečným. Je to dost smutné pomyšlení, když si uvědomím, jak skvěle se mohl o pár let později uplatnit při přípravě rukovětí pro agenty propagace. Kolik jiných Kolomanů dnes asi sleduje pořadí sloganů „vzrušující odvaz“ a „originální úlet“ a měří jejich přírůstek dopad na peněženku spotřebitele. Jistě jich není málo.

To ale chudákovi Kolomanovi život nevrátí.

S odchodem do důchodu propukla jeho obsese v plné síle. Čísla, tabulky, prognózy a srovnávací algoritmy, to byl celý život jeho svět. Když už nemohl dál měřit výskyt slova „revoluce“ ve spisech agitátorů, obrátil svoji pozornost k toaletnímu papíru o to urputněji. Teď, když přestaly hrozit výpadky v zásobování, začal se bát stoupajících cen. Přesněji řečeno, začal měřit a plánovat nejen toaletní papír, ale každou všednodenní prkotinu. Sestavil střednědobé prognózy své spotřeby bílého jogurtu. Spočítal vliv předpokládané inflace v nejbližších 25 letech na své možnosti nákupu oříškové čokolády. Namísto toho, aby žil, stále jen přepočítával, jak vyjde příštích deset let s důchodem. S ulehčením odškrtoval dny, které už jsou šťastně za ním, ve kterých nouze nenastala a jemu vydržely zásoby. Nebylo pro něj většího potěšení, než nám dopodrobna vyprávět, o kolik setin procenta nadhodnotil vývoj inflace a o kolik balíčků papírových kapesníků tedy může koupit v příštím roce víc. Do Harmasánu už dávno nesmrkal. Ale toaletní papír se nadále vinul jako nosné téma jeho životem.

My už jsme tehdy na chalupu jezdili sotva párkrát do roka. Najednou bylo tolik jiných možností. Brácha rozjžděl vlastní firmu a všichni měli plné ruce práce.

Alexandra Vokurková

Jednoho dne nás na chalupě přivítal podivný zápach z koupelny. Nad záchodovou mísou visela přilepená velká cedule, která přísně zakazovala splachování použitého toaletního papíru. Vedle záchodu stál gigantický odpadkový kontejner. Pachová vzpomínka evokovala dávné prázdniny u moře v lidově demokratickém Bulharsku, kde chabý kanalizační systém vyžadoval stejně nehygienická opatření.

„Co to má zase znamenat?“ rozčiloval se otec, který už jinak na úpravu soužití s Kolomanem dávno rezignoval. Strýc chvíli kličkoval a vymlouval se na ucpání septiku. Nakonec musel přiznat barvu. „Vymyslím metodu na recyklaci toaletního papíru. Víte, co by se tím ušetřilo peněz?“ Vítězoslavně odpověděl na vlastní řečnickou otázku: „Dvanáct set šedesát dvě koruny osmdesát pět halířů ročně na osobu bez započtení inflace. Platí to pro průměrnou osobu, pochopitelně,“ neodpustil si káravé šlehnutí pohledem do ženských řad. „I po odečtení nákladů na dezinfekční prostředky.“

„Nee. To ne,“ záupěl brácha. A právě tehdy řekl onu větu, která vlastně připravila strýce o život. „Spočti si, kolik spotřebuješ hajzl-papíru do konce svého života. Já ti ho koupím, zaplatím a ty ho napiš, kam jen budeš chtít. Jenom nás nenuť recyklovat podělanou buničinu!“

Nikdo nemohl dát Kolomanovi zhoubnější úkol. Na několik dalších měsíců ho práce zcela pohltila. Strýc žloutl, sesychal a jeho vrásky se přeskupovaly do stále zasmušilejších hieroglyfů. Když jsme ale dorazili v létě na prázdniny, byl v překvapivě dobrém rozpoložení.

„Byl to dost velký problém. Opravdu velký,“ vysvětloval. „I ty nejkomplicovanější infinitezimální číselné řady dávaly zcela pochybné výsledky.“ Na důkaz svých slov poklepal Koloman tlustými fascikly hustě popsaných archů. „A víte proč?“ Pohlédl na nás lišácky. „Vždyť je to triviální. No přece proto, že se nevědělo, kdy umřu!“ triumfoval. „Ale to jsem nakonec hravě vyřešil. Naplánoval jsem si sebevraždu.“ Vítězně se usmál a nás zamrazilo. „V den svých stoprvních narozenin se oběsím. Do té doby potřebuji 40 152 koruny 40 halířů. Tady je číslo mého sporožira.“

Docela se nám ulevilo. Pokud se dožije své vlastní sebevraždy, nejspíš už si na ni ani nevzpomene. Bráchova firma vydělává slušně, a když se složíme, je to jen kapka v moři všeho, co nás stojí provoz chalupy. Pořád lepší, než sušit použitý toaleták. Bezchybný výsledek.

Jenže jsme všichni do jednoho zapomněli na dávná slova strýcova, týkající se živých organismů a jejich sklonu k nahodilým chybám.

Příštího léta našli Kolomanovi nádor a museli mu odoperovat velký kus střeva. Operace dopadla dobře, jedinou nepříjemností byl fakt, že strýc má už napořád žít s vývodem ze střeva. Ale ani to neviděl jeho ošetřující lékař nijak tragicky. „Znám pacienty, kteří s vývodem žijí deset patnáct let. Podstatné je, že výsledky z histologie jsou příznivé. A pan docent Vomáčka je jinak zdravý jako řípa. Může tu být klidně do stovky,“ říkal pan doktor těsně před tím, než strýce propouštěli z nemocnice.

Také lékař zapomněl do svých výpočtů dosadit chybu zvanou lidský faktor.

Strýc Koloman to vzdal, když zjistil, jak hrozivě se přepočítal. Statistika jeho žití se zašmodrchala do zásob toaletního papíru. Ty už teď pro něj byly k nepotřebě. Fatální omyl. Sebevražda byla tím jediným, co z jeho rovnic vyšlo.

Pohřeb byl v úzkém kruhu, strýc neměl žádné blízké příbuzné. Tak jsme si mohli dovolit uvázat smuteční stuhy z Harmasánu. Nic nemohlo strýce Kolomana vystihnout líp.

Zásoby zpuchřelého papíru na naší chalupě zvolna docházejí. Už není skoro k použití, ale snad z piety ke strýci Kolomanovi nám bylo nějak líto ho vyhodit. A pak – naši šli do důchodu, odstěhovali se na chalupu a jejich pohled na život nám občas překvapivě připomíná nebohého strýce. Ani jejich důchod není žádná sláva, a tak šetří, kde se dá.

Teprve nedávno se pod ubývajícími zásobami Harmasánu na půdě odtajnil bedny plné brožurek. Rukověť agitátora. Kdyby nám někdy nezbyvalo ani na toaletní papír, pak by se jejich zažloutlé stránky možná ještě daly použít. Jinak i jejich čas už nenávratně vypršel.

Spořitelna času

Jsem geniální. Nevěřte doktorům. Doktorů pro mě mají tisíce stoprocentních diagnóz. Ostatně, svoje diagnózy jsem jim do hlav vložil sám. Neznají moji strategii. Ale o tom později.

Nevěřte novinám. Říkají o mně, že jsem nejstrašnější zločinec všech dob. Chápete tu drzost? Nemají mě rádi už od samého počátku. A jenom proto, že na počátku všeho bylo moje ne. Rukavice hozená mnou televizi. Jenomže tehdy se o mne ještě nikdo nezajímal.

Vždycky jsem tušil, že geniální jsem, ale neměl jsem nejmenší ponětí, čeho by se mé nadání mělo týkat. Celé to začalo naprostou banalitou, jak už to u převratných událostí bývá. Přišel mi domů tlustý katalog. Kupte si novou televizi, křičelo to ze všech nabubřelých lesklých stran. Zvedl jsem oči od křídového papíru a přešel pohledem svou korupční sovětskou televizi značky Sputnik.

To jméno nemohlo být výstižnější. Byl to skutečně můj soupeřník, můj partner, přítel, družka, milénka. Jediný společník na pustém ostrově trosečníka. Žili jsme spolu dobrých šestnáct let. Hlasitost uměl jenom na dva stupně – téměř neslyšně anebo ohlušující řev. Svou přízeň dělil mezi barvy spravedlivě a uvědoměle. Pravá polovina obrazovky hrála zeleně, levice byla rudá. Koupil jsem ho od vojáků z ruské posádky, šmelili s benzínem, s vodkou, s digitálními hrami. Jen počkej zajíci, s kaviárem a s televizory. Byl pro mne víc než lidská bytost. Přesněji řečeno byl něčím, co mi žádná lidská bytost nemůže poskytnout. S žádným člověkem nedokážu strávit víc než pár minut. Po nich mne cizí přítomnost doslova umrtví. Znáte ten pocit, kdy se vám učitelka matematiky najednou zastaví za zády? Do té doby jste ve své lavici

bez problémů skládal rovnice a bravurně odvozoval komplikované algebraické formule. A najednou je konec. Namísto myšlenek jen tupý tlak pod čelními kostmi. Stačí jen cizí pohled, a program vaší hlavy je beznadějně zablokovaný. Tak tohle já mám s každým. Dokázal jsem žít jedině s televizorem.

Před třemi dny se obrazovka rozsvítila naposledy. Pak krátký blesk a tma a ticho. Takový televizní infarkt. Věděl jsem, že mne čeká pohřeb, ale ještě jsem se k němu nedokázal odhodlat. Přehrával jsem si v hlavě krásné pořady našeho společného života. To bylo dní, týdnů, možná let, které jsem u něj proseděl. Tehdy jsem ještě myslel, že svůj odpor k lidem překonám. „Mohl bych mít ženu, vychovat děti, učit se jazykům a budovat své postavení,“ říkal jsem si. „Ztratil jsem spousty času.“ Dokázal jsem to. Za pár minut stál televizor vedle popelnice. Katalog letěl do kontejneru na tříděný odpad. Tu chvíli mám navždy vrytou do paměti. Sentiment ve mně odšpuntoval génia.

„Reklamní katalog,“ říkal jsem si. „Taková věc okrade člověka o čas hned třikrát. Jednou proto, že listujete zbytečnými barevnými artefakty a vybíráte z tuctu věcí, které jste nikdy nechtěli a v nejmenším je nepostrádáte. Podruhé jdete nakupovat, ztrácíte se mezi regály a zbůhdarma tlacháte s naprosto neinformovanými floutky, kteří jsou obdařeni firemními tričky, visáčkou se jménem a katastrofálním nedostatkem jakýchkoli odborných vědomostí. A do třetice zakoupíte televizor, video nebo jiný podobný přístroj, který vás pravidelně časově tuneluje už jednou provždy.“

„Skončil jsem s televizí a začnu spořít čas. Všechn čas, který bych od teď zmarnil

sledováním televize, budu strádat a ukládat. V místě, kde televizor stával, bude stát speciální trezor.“

Začal jsem hned. Do druhého dne jsem slepil vzduchotěsnou skleněnou skříň. Od onoho dne jsem do svého primitivního časotrezoru každý den začal ukládat ušetřené půlhodiny (vzhledem k tomu, že při každém otevření trezoru pár minut uteklo, nestálo ukládání menších částek za námahu).

Radoval jsem se ze svého rostoucího bohatství, ale technické obtíže mi záhy začaly přerůstat přes hlavu. Za pár dnů byl trezor plný. Čas je nesmírně náročný na prostor. Když chcete časoprostoru urvat čas, časoprostor vám na oplátku bere prostor.

Byly to krušné doby. Skleněná skříň nestačila a já postupně utěšňoval a v časový safe přeměňoval jednu místnost za druhou. Tou dobou se přitom nejednalo o nic víc než o mého poněkud výstředního a finančně náročného koníčka. Jenže čas běžel a ležel u mě v trezoru a mně bylo jasné, že musím jeho skladování zdokonalit. Rozhodl jsem se upustit pár měsíců ze skladových zásob a využít je k vývoji skladovacích technologií.

Tehdy jsem vystačil s výpočetní technikou. Vynalezl jsem elegantní jednoduchou metodu, jak čas formátovat, komprimovat, zipovat a ukládat. Moje trezory získaly kapacitu desítek let. Tou dobou už jsem začal skladovat čas druhých a mohl založit první časovou kampeličku.

Na tomto místě musím konstatovat – a neskrývám, že to konstatuji s radostí, že lidi jsou fakt blbí. Bez tohoto faktu by se nedalo podnikat a bohatnout nejspíš na ničem, natožpak v mém oboru. Obecně platí, že lidé neumějí dobrých věcí užít s mírou. Poznal jsem lidi – a nebylo jich málo

Alexandra Vokurková

– kteří spoření času beznadějně propadli. Závislost na spoření času byla toho času dosti rozšířenou poruchou. Takoví neužili jedinou minutu ze svých úspor, protože spořili a spořili, sčítali, odčítali, měřili procenta a kontolovali úrokové sazby, až byli najednou mrtví. Poznal jsem pána – ale to byl, připouštím, extrém hodný Guinnessovy knihy rekordů – který když v šestaosmdesáti umíral, měl za sebou necelých dvanáct prožitých let. Průměrný člověk při průměrné délce života 73,5 roku uspořil průměrně 17,9 roku, neboli užil plných 55,6 let. To ještě jde. Někteří ovšem od začátku spořili pro své děti. „Copak já, na mně nezáleží. Ale moje děti aby měly lepší život“, to bylo krédo s kterým nosili objemné balíky hodin do spořitelny. Naštěstí jsem skoro všem stihl implantovat svoji myšlenku, která je přiměla k tomu, aby veškeré úspory odkázali mé nadaci s pěkným názvem „Čas je život“. Myšleno můj, pochopitelně.

Spoření času výrazně usnadnil můj další vynález – automatický sporočas. Nenápadný přístroj, který se aktivuje ihned při začátku nicnedělání. Citlivá čidla reagují speciálně na pocity nudy. Představte si, že například sedíte v divadle na opeře. Operu z duše nenávidíte, ale vaše žena trvá na tom, že musíte chodit s ní. Máte-li zapojený sporočas, což vaše žena vůbec netuší, protože moderní miniaturní přístroje se dají zavést dokonce i pod kůži, je vaše manželství zachráněno. Sotva se tedy pod vámi zhoupne rudě sametové rašeliniště divadelního křesla, první impulsy nudy právě aktivovaly váš přístroj. Ze ztraceného času se rázem stává ušetřený.

Ted' na mě ze všech stran přišli obvinění a žaloby, že prý jsem lidi o jejich čas okrádal. Jak prosím, vážení? Neslyšeli jste, co spořič času zapínalo? Copak já mohu za to, jak nudný život lidé vedou? Lidé se o čas okrádali sami, jen jim to nikdy nikdo nevyčís-lil, nezměřil a nestrčil jim pod nos ten do očí bijící fakt, jak velkou část svých životů někteří dokázali promrhat. Až já a moje časová spořitelna.

Sotva už dneska někdo ocení, kolik technických těžkostí jsem musel na své cestě za úspěchem překonat. Především zmiňovaný problém se skladováním času. Z trezoru nesměl čas vůbec unikat. Nebylo nijak lehké toho dosáhnout. Přitom ve hře nebyly jen materiální ztráty, hrozilo mnohem větší nebezpečí. Při úniku času vznikaly v okolí proměnlivé koncentrace časystosti, na které živé organismy reagují ztrátou integrity. Ostatně do trezoru času může člověk vstoupit pouze ve skafandru, a to i v těch nejmodernějších provozech, kde čas je hluboce zmrazený, inertní a se svým okolím prakticky vůbec neinteraguje.

Aby se dalo s časem obchodovat, musel jsem po výpočetní technice sáhnout i k dalším vědeckým metodám. Nebudu zabíhat do detailů – neprozradím vám přece svoje know-how. Ale jen pro ilustraci: na řadu přišli biofyzikové, chemici a molekulární biolo-

gové. Čas bylo nutno destilovat, polymerizovat, ukotvit na nosič a poté lyofilizovat. Na konci takového procesu si můžete odnést třeba pětiletku v náprsní kapse od saka. Sto let neměří víc než pár pikosekund a lze je stříhat, slepovat a pouštět do oběhu, půjčovat, směňovat a obchodovat s nimi.

Tehdy teprve jsem mohl začít obchodovat ve velkém.

Ale ani s mými sporočasy nebylo vše tak snadné, jak by se mohlo zdát konečnému spotřebiteli. Když pominu ryze technické obtíže, jako je on-line bezdrátový přenos okamžitých úspor, narazil jsem v tomto případě navíc na lidský faktor. Ono se to snadno řekne – namísto nudy spořím čas. Ale co tedy vlastně dělám? Nedělám nic, přežívám chvíle bez myšlenek, chvíle bez obsahu, chvíle naplněné absolutní prázdnotou. To je čas k nepřekání. Zpočátku jsem – po vlastních mladických zkušenostech v zahánění nudy – bláhově doufal v alkohol. Ano, alkohol umí zkrátit dlouhou chvíli, umí zrychlit čas. Jenomže. Abyste propitý čas uspořili, musíte ho vypít hodně a navíc musíte být ten typ pijáka, který rovnou upadá do otupění či do spánku. Běda však vám, kteří jste onen typ, co řádí. To si pak můžete myslet, že právě šetříte na stará kolena, a ve skutečnosti váš sporočas ani nedostal šanci zapnout, protože jste se za tu dobu stihli porvat s nadřízeným managerem logistiky, ukrást v samoobsluze speciální hrnec na špagety (které byste v životě dobrovolně nepozřel), vlézt oknem do ložnice manželky nejlepšího kamaráda (která se vám nikdy ani za mák nelíbila), odjet s ní stopem do Roudnice nad Labem a za úsvitu organizovat masový výstup na horu Říp. Alkohol jsem tedy ze svých strategií musel vynechat. Do sporočasů bylo nutno zabudovat digitální narkotizér. Sotva se zapnul program spoření, upadl drobný střadatel do slastného otupění, ale byl schopen vyhodnocovat vjemy z okolního světa. Nebo-

li tleskal s ostatními po árii sopranistky a bezpečně rozpoznal přestávku mezi druhým a třetím dějstvím, ve které šel vystát dlouhou frontu na sklenku zteplalého sektu. Později, po mnoha dalších a dokonalejších generacích sporočasů, byli jsme schopni obohatit jejich schopnosti o funkci myšlenkových implantací.

Ach ano. Myšlenkové implantáty. Mé trumfové eso, mé vítězství i pád. Je pro mne těžké poodhrnout roušku z tohoto mého největšího tajemství.

Pojďme zas mluvit raději o něčem jiném.

Byla to pro mne šťastná léta. Mé bohatství se nedalo vyčíslit penězi. Padali přede mnou nejmocnější muži světa a škemrali o bezúročnou půjčku.

Jenomže já hlupák jsem se oženil. Ne jednou, mockrát. Kolik jich vlastně bylo? Vedu si o tom záznamy, mohl bych si to vyhledat, ale je to vůbec nutné? Trapná záležitost.

Naprosto nechápu, proč jsem to vlastně dělal. Od svých šestnácti let, kdy jsem odešel z rodiny, jsem žil sám. Na to si nestýskám, byla to moje volba, moje nejsilnější potřeba. Nemohu s nikým strávit víc než pár minut. Už jsem vám o tom, myslím, vyprávěl. Nesnesu ničí přítomnost. Ano, mohu si s vámi krásně povídat, tak, jak to právě dělám. Dokud jsem sám. Kdybyste tu byli, neuslyšíte ode mne jedinou větu.

Jediný, s kým jsem byl schopen žít, byl televizor. Když sem ho v zájmu svého geniálního nápadu oplakal, zůstal jsem zcela opuštěný. Slavný, nekonečně bohatý a beznadějně sám. Že se vám derou slzy do očí? Nedivím se vám. Já sám se nad svým příběhem pokaždé rozlútočím tak, že mě až svědčí střední ucho. Stále jsem doufal, že svoji slabost překonám, že se z ní nějak vyhlídím. Snad tedy pochopíte, že jsem se dal zlákat vidinou manželství. S první manželkou jsem vydržel rekordně dlouho. Myslíme, že plných šestadvacet hodin. Během

nich jsem se jí pokusil vše vysvětlit. Mohla být mou ženou dodnes, jen kdyby netrvala na tom, že budeme žít spolu. Po šestadvaceti hodinách jsem pochopil, že musí z cesty. S dalšími manželkami už jsem zdaleka tolik času neztrácel, počkal jsem hodinku, dvě, žádné dlouhé vysvětlování. Svatební hostina a rychlý konec.

Zbavovat se manželek šlo snadno. Stačilo upustit si pár let času. Řekněme padesát, šedesát, i míň. Podle toho, jak starou jsem si zrovna vzal. Poprvé jsem upouštěl postupně a opatrně. Báł jsem se a myslel si, že jí snad ubližuju. Ale naopak, právě pomalé upouštění času bylo zcela nehumánní. Chudinka, jak ta se k stáru trápila. A co teprve já, když jsem se musel mezi upouštěním dívat na odpornou vráscitou stařenu, na její neduhy a utrpení stáří. Jsem totiž extrémně citlivý člověk. Nejtrapnější byl pohřeb. Už nikdy podruhé jsem na tomto procesu nešetřil. Dvacet let sem, dvacet let tam. Jen nezopakovat chybu a nezastavit vprostřed umírání.

Mé vyprávění už se chýlí ke konci. Jak to, říkáte si, vždyť ještě nevíme to nejdůležitější. Jak tahle story končí, jak to, že zkrachoval, jak to, že se mu nakonec dostali na kobytku. To už bude stručné. Ne, nemusíte se cítit ošizení. Takhle to bylo i s mým životem. Úmorně dlouhá práce, roky snažení, pomalý vzestup. A pak, když už jste na samém vrcholu vesmíru, když už natahujete ruce po nekonečno, stačí jen jeden chybný krůček, jediné klopýtnutí. Pád je tak rychlý, že si ho skoro ani nelze zapamatovat.

Můj dluh u banky rychle narůstal. Upouštění času na likvidaci manželek mě stálo víc, než banka mohla sebelepšími investicemi vybalancovat. Čas od času se všechno provalilo. Začali po mně jít. To bylo snadné, řešil jsem to vždy stejně. Jako s manželkami – nějaké půlstoletí, a kde jste, ubozí a směšná členové správních rad, vyšetřovacích komisí a dozorčích orgánů. Jenomže kruh se uzavíral. Stále jsem unikl a manko stále narůstalo. A tak jsem

přišel na myšlenku infekčních myšlenkových implantátů.

Když teď o tom tak přemýšlím, napadá mne, že mohu být vlastně pohou obětí. Co když jsem sám nic nevymyslel? Co když jsem jenom podlehl cizím infekčním myšlenkám? To už se ale nikdy nedovím.

Myšlenkové implantáty se staly součástí vyspělých generací mých sporočasů. Účinnost digitální narkotizace se zvyšovala tehdy, jestliže se do vypnutých mozků drobných střadatelů nasadila obsedantní myšlenka. Taková myšlenka obsadila prázdný prostor při spoření času a po vypnutí přístroje o ní dotýčný vůbec nevěděl.

Při nasazení infekční myšlenky o ní dotýčný věděl. Až moc dobře o ní věděl, protože musel udělat to, co mu myšlenka vnucovala. Například změnit svoji závěť v můj prospěch. Shodek spořitelny jsem mohl krýt z četných sponzorských darů. Nadace „Čas je život“ utěšeně bohatla.

Ach ano. Kdo s čím zachází, s tím také schází. Já jsem si začal s infekcí a infekce mě vyřídila. Do mých infekčních myšlenek pronikl virus. Působil nemoc šíleného času. První příznaky jsou celkem nenápadné, čas začne být jen trochu vrtošivý. Pak se však začne vlnit, děrovat jako dobře uleželý sýr, až zcela zhoubovatí, začne se neovladatelně trást a nakonec se zcela definitivně rozpadne. Virus se lavinovitě rozšířil dřív než moje výpočetní týmy mohly vůbec začít s výrobou protivirového filtru. Světové zásoby času byly ztraceny na věčné časy. A nikdy jinak.

Stal jsem se bezmocnou kořistí okradených střadatelů.

Teď tady sedím, nikdo tu nejste. Kdybych měl aspoň spořič času. V tomhle ústavu je nekonečná nuda. Jako by se tady zastavil čas. Kéž bych měl zpátky svoji banku. Upustit nějaké to století, kde by vám byl konec, žalobci, soudci, psychiatři...

Jenomže nemám nic. Nezbyvá mi nic, než tu zůstat a dál úspěšně předstírat, že jsem docela obyčejný blázen. Aspoň se na mě nikdo nedívá.

Ondřej Lipár

(*1981 v Praze)

***

Loupeme jablka
a čaj je horký

Přišlo to nečekaně
jak to mám nejraděj
Nepřehlednost podzimu
střídá strohá elegance
hrst odstínů

Třesu se

Slupky jsou nejbohatší
Loupeme jablka
ze zvyku

Foto Jakub Vysloužil

Dlouhá zima

***

Kruté mrazy ukotvily tuláky
čajové blázny
vložily potichu
po pás hluboko
do zamrzlých řek
A teď se číňte

„Jaksi necítím
co je ještě moje
a co už spolykala.“

Kolébka jistoty
tišší než chlad
Milovat se
mezi střepy ledu

***

Úterý ráno
mě odtrhlo
od žeber dolů
a díru
chtělo zacpat
zahnívajícími jablky
listopadovou mlhou

Pod jazyk měsíční kameny
a co přebývá
bez zlého úmyslu rozdat

***

Kočičí pohyby
z bolesti
někde v prsou
napětí v tříslech
Krátký dech

Ve zlomu těla
ohyb noci dostává kontext
Slovo pohybu louky ve větru
Ještě ne lámání vazů
a už ne
setrvalý stav

***

Už skoro začal prosinec
a tím snáz to půjde

Složíš ruce na prsou
složíme zbraně
Kamenně sálat teplo
a nechtít

První sněhy
snadno podlehnou
výkvům nálad

Jenže
je skoro prosinec

***

Noci jsou delší než sny
smotané do klubek
černé perly v peřinách

Ponořím ruku do řeky
v důlku dlaně
lovím zamlklé pohledy
a utajená přání

Vleču se
a chtěl bych dojít konce
začít nanovo

***

Drží se prstu
opatrně klade
nohu před nohu
Zařikává

Je to šaman
celou vahou svého těla

***

Domov je
konev vroucí vody
ne úplně čistá okna
boty za dveřmi
a sklenky se zbytky vět

Tóny jsou nasládlý kouř
drží se při sobě
a mizí jen velmi
pozvolna
když řeka odnáší
utonulé rockery
jediné tlumočníky
pulsujícího vesmíru
a pozemských útržků snění

Jedna věta obrací

***

Uvědomuje si
klíčové věty
až když je sama vyslovuje
objednává si pomalu
a kouří až po přikývnutí

***

Řeknu ti
pauzy mezi větami
a pomlky v hudbě

Kavárenští povaleči na vymření
oživlé televizní obličej
čajové sáčky
skvrny

Tak zní písně karnevalu
v tanečních krocích
a na frontách klid

***

Vytvářím ve sněhu pravidelnou stopu

Dnes zítra před lety
stojím
tlumím dech
sníh padá ve žlutém světle
pouliční lampy

Říká mi
„Netrpělivost zabíjí požitek“
říká mi
„Čekání
je klíčové“
a já čekal

Z jedoucího auta
počítal barevná světla v oknech
v křesle
které už dávno přišlo o knoflíky
přemítal o naschvál neposlaných přáních
Čekal

Na stopu ve sněhu
dočasný důkaz
dočasné existence

Den ztuhl
aby později
vločku po vločce
sestoupil

Usnuli v létě
ukolébání frázemi
poslední tón
v nich pořád zní

V kavárně si nelze
dost dobře krýt záda
(přestrojení odložená
na věšáku včerejších novin
a ohmataných týdeníků)

Čelním útokům
čelit s nohou stolu
sevřenou mezi stehny
Pohrávat si
a neprohrát

***

Přijde čas
a podebrané dny
v otekklých týdnech

Mlha zalezla i do potrubí
Rezavíme
a upouštíme páru
na slabých místech

***

Slepá kořata
jizvy
dráčky
a pohlednice o pár slovech

Chladné měsíce
Neposlouchám
ale snažím se číst
pohyb obočí
kruhy v hrnku čaje
i vesmír jako celek

***

Půlhodina stačí slepci
ale ne mně
prsty mi tvrdnou chybí mi soustředění

Loučíš se pohledem vzhůru

***

V únoru nelze nemilovat zem
Stává se cizí milenkou
zarputilou
tvrdou v dotyku
křehkou ve vyprávění

Zem v únoru
září cizím světlem
Je snadné podlehnout

***

Někde to zatuhlo
Studené nohy mě vedou kruhem
usnout v tmavých létech
vyschlého dřeva

Ke jsme se vzpírali
včera skončilo pnutí
Spadl ti z krku kámen
vlny už skoro nejsou znát

Říkám si
Nastala doba kapřích snů
a ve volných chvílích
tvořím z popsaného papíru
otazníky

***

Odpoledne tmavne vlhkým sněhem
vrásky kočičích hlav
vyblednou

Čistý stůl
lokty
stará kniha
prsty
boty
prochází příběhy
a ne a ne dojít klidu

Šachové figury v mezích všednosti
černá káva bílé víno
a v řádcích mezi tím
se zima láme
Pěšák by čekal
že umírání skončí
jenže čtverce se s kruhy nekryjí

***

Otevrou se kukly

Máme sklon obíhat
v různém postavení
směrem k pádu
vždycky o krok
vpřed
a trochu vzhůru

***

Dubnový oheň nadohled

Přebrod' tu řeku
přilož do ohně
k čemu ti jsou
obnošené svršky

Popelem poznačíme
co chceme zapomenout

Všechno je hořlavé
míň nebo víc

Zpráva o terénního

V rámci důležitého marketingového průzkumu trhu s alkoholickými nápoji jsem byl pověřen úkolem zásadního významu: zjistit v jednom pražském supermarketu rozsah prodejní plochy vyčleněný výrobkům jednotlivých dodavatelů.

Terénní výzkum jsem započal ve středu 15. března 2006 přesně v 17 hodin 33 minut a 12 vteřin zimního středoevropského času, kdy se přede mnou otevřely velké skleněné automatické dveře zkoumaného supermarketu. Skutečnost, že se dveře spíše než před mnou otevřely před robustním pánem, který mě se zdvořilou žádostí „uhni, vole!“ srazil svým nákupním vozíkem, ponechávám nyní stranou.

Abych předešel případným nedorozuměním, pojal jsem ještě před provedením vlastní výzkumné práce záměr informovat o účelu své návštěvy někoho z odpovědného personálu. Žádný odpovědný personál však o mě neprojevil nejmenší zájem, tudíž jsem po malém zaváhání vstoupil na vlastní prodejní plochu, nezpraviv o důvodech své následné dlouhodobé přítomnosti mezi pivy, víny a lihovinami prozatím nikoho.

Díky svým vynikajícím schopnostem orientovat se v terénu jsem regály s alkoholickými nápoji našel velmi rychle. Mapu, buzolu a kapesní atlas hvězd jsem mo-

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

hl uklidit a místo nich jsem si připravil tužku a několik archů papíru, kam bylo možné vyzkoumané informace zachycovat.

Poté jsem zahájil vlastní badatelskou činnost. Za účelem její co nejpřesnější a nejrychlejší realizace jsem coby pracovní postup zvolil metodu senzorické percepce dat postulovaných na exponovaných exemplářích a jejich simplifikované denotace ve formě vertikální linie na virtuálně aproximované horizontále korespondujícího subjektu na evidenčním aktu (dělal jsem si čárky). Počáteční fáze byla poněkud problematická, a to z důvodu hyperextrémní disperze a fragmentace producentů exponovaných entit (co entita, promiňte, fláška, to jiný výrobce), nicméně spolu se sestupem do nižších pater regálu se situace stabilizovala, a mnohdy patřily jednomu a témuž výrobci dokonce i dvě entity vedle sebe.

Dalším faktorem, který mou badatelskou činnost výrazně komplikoval, byla šíře, respektive úže uliček mezi regály. Projektanti prodejny zjevně navrhli takovou šířku uliček, aby se v nich vedle sebe vešli buď tři štíhlí lidé bez objemných svršků (v létě), nebo dva štíhlí lidé v bundách (v zimě). Problémy při provádění výzkumné práce tedy vznikaly a) pokud uličkou procházel někdo ne zcela štíhlý a b) pokud

průběhu výzkumu

jsem se právě nacházel v pozici na tzv. bobku a prováděl výzkum ve spodních regálech. Případy ad a) se řešily tzv. reciprokým presem (přetlačováním), v případech ad b) jsem byl nucen svůj výzkum přerušit, uvést se do stoje vzpřímeného a poté znovu provést dřep. Celkový počet provedených dřepů dosáhl do okamžiku skončení výzkumu hodnoty 57. Zaznamenal jsem rovněž dva případy, kdy si mě kolemjdoucí zákazník, pátraje v horních regálech mezi zahraničními značkami, v mé přízemní poloze nevšiml, a kdy se tudíž ze zákazníka kolemjdoucího stal zákazník kolempadající.

Důležitý moment v průběhu výzkumu nastal v 18 hodin 13 minut a 15 vteřin téhož zimního středoevropského času, kdy se dostavil vousatý zaměstnanec s nízkozdvížným vozíkem značky Jungheinrich EHE 100 D a započal s doplňováním chybějícího zboží v regálech.

V důsledku velkého počtu tázavých pohledů vržených zaměstnancem směrem k mé osobě jsem se po zralé úvaze rozhodl informovat jej o důvodech svého zdánlivě neodůvodněného počínání. Zaměstnanec, ač mé vysvětlovací explicitní performativní formule patrně příliš nepochopil, přesto chápavě pokýval hlavou a nadále jsme na daném úseku kooperovali v symbióze takřka ideální. Vzájemně jsme jeden druhé-

mu poskytovali pracovní prostor dle aktuální potřeby a efektivním způsobem jsme operovali se svými manipulačními prostředky (zaměstnanec s vozíkem nízkozdvížným, já s vozíkem nákupním), aniž došlo k jakékoliv kolizi. Rovněž kongescím v uličkách jsme dokázali synchronizací našich anachronních činností zabránit (nestrkali jsme se).

Na tomto místě bych rád poznamenal, že prováděný výzkum významnou měrou přispěl k praktické realizaci obchodních aktivit. Zaměstnanec se mě poté, co pět minut cirkuloval kolem celé sekce alkoholických nápojů s touž lahví v ruce, dotázal, zda-li netuším, kde se nacházejí Frankovky („nečíhš’ někde Frankovku?“). Na základě svých již značně hlubokých znalostí terénu jsem jej požádal o upřesnění požadavku, zda-li má na mysli Frankovku velkopavlovickou od akciové společnosti Vinium, či mutěnickou z Templářských sklepů Čejkovic. Pracovník, očividně překvapen, mi pouze s vytřeštěnými očními bulvami a otevřenou ústní dutinou demonstroval referenční láhev, na základě jejíž senzoricke identifikace jsem promptně provedl lokalizaci a poslal zaměstnance do příslušného místa. Podobné asistenční incidence se během realizace výzkumné činnosti odehrály ještě několikrát, přičemž kromě zaměstnance se na mě obrátilo i několik

zákazníků. Pokud jsem byl schopen kvalifikovaně poradit, odkázal jsem i tato suplikující individua do patřičných mezí (v regále).

Krátce po 19. hodině 22. minutě a 33. vteřině opustil zaměstnanec poté, co jsme si vzájemně, čili recipročně vyměnili srdečná, čili kardiální slova díky a rozloučení, své pracovní místo. I já jsem nedlouho po pracovníkově odchodu uzavřel mapování pivního segmentu, jenž představoval závěrečnou, čili finální fázi mého průzkumu, čili řešerše.

Vlivem sonorického vlnění, jež z důvodu nutričního deficitu vycházelo téměř po celou dobu výzkumu z interiéru mého gasteru a jehož frekvence se zvyšovala geometrickou řadou (hlady mi kruželo v břiše), jsem do svého nákupního vozíku naložil dvě jednotky elementárního bílého pečiva paraboloidního tvaru (housky) a odebral se k exitu.

Terénní výzkum jsem zakončil přesně v 19 hodin 38 minut 59 vteřin zimního středoevropského času poté, co jsem u pokladny číslo čtyři složil částku dvě koruny čtyřicet haléřů a spolu se sbírkou akt cenných dat a oběma bílými paraboloidy opustil zkoumanou prodejnu.

Shrnu-li na závěr výsledky svého bádání, mohu prohlásit následující: výzkum se zdařil, housky byly čerstvé.

Petr Štengl Luxfery

Petr Štengl
Luxfery

V příštím čísle (vychází 1. června 2006)

najdete:

Čertovy obrázky
Karla Němce

Zážitky z dětství
Petra Kersche

Návod jak vyzrát na státnice
Karolíny Kučerové

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!